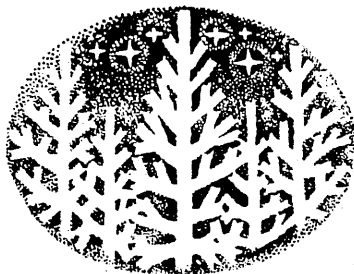

EESTI NOORUS

S I S U S :

A. Kurvits : Eesti Vabariigi aastapäevaks

J. Lammassaar : Kaks dialoogi

ÜENÜ tervitus EV 20. aastapäevaks

R. P. : Meie ühislaulu arengut pidurdavad tegurid

A. Pulst : Elurõõmsate vanade ringist

Tiiu Kadak : Miks muretseme endale õige rahvarõiva?

Ullo Toomi : Lääne-Göta polka. Rahvatants noodiga

E. Saadre : Virmalised

P. Rimmelgas : Koolinoorsoo ajakirjad

A. Mäll : Eesti tõstesport uuesti maailmaklassi

T. Varend : Kriisist maa kultuurorganisatsioonides

Koostöö viib edasi!

Vabariigi 20. aastapäeval võib eesti rahvas rahuldustundega tagasi vaadata saavutatud tulemusile. Edu on olnud kõigil aladel, mis on ette võetud meie rahva elu paremaks korraldamiseks.

Sama edukas on olnud ka rahva ühisettevõtte ETK omatööstuslik tegevus. Selle kosutav mõju on avaldunud nii kvaliteetkauba levitamise kui ka õiglase hinnapoliitika kaudu.

Rahva omatööstuse meistertooted

Kosutava toidu valmistamiseks

ETK jahu, kohv, kakao, ETK küpsetuspulber, maitseained, ETK tee, veinid jt.

Naudinguks suitsetajaile

Paberossid Ahto, Kulmedal, sigaretid Turist, Idamaa Kuld, paberossi- ja piibutubakad Kotkas, ETK nr. 1, Merikaru jt.

Ehitus- ja põllutöödeks

ETK naelad, ehitustarbed, ETK värvid, ETK Põltsamaa puukooli istikud, ETK põllutööriistad ja -masinad, ETK õlid ja määrded.

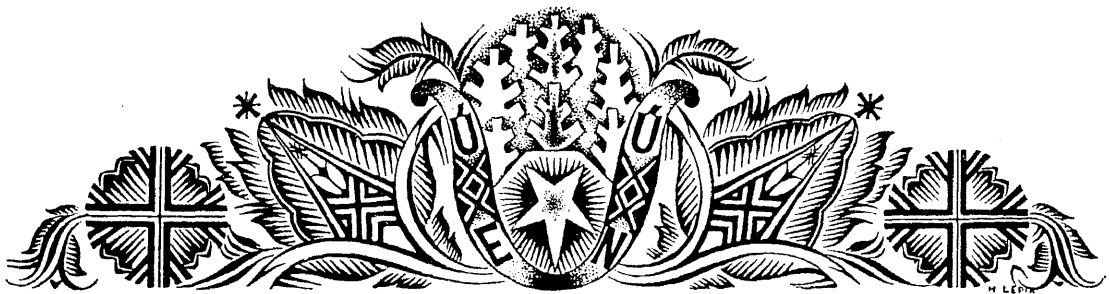
Puhastus- ja iluvahendid

ETK pesu-, kumblus- ja tualettseebid, pesupulber Vello, kingakreemid Opaal, Atlas, ETK riidevärvid jt.

Õppetöödeks ja reisuks

ETK koolitarbed, portfelliid, kohvrid, ETK jalgrattad.

ETK tooted on väärilised tõusvale rahvale!

EESTI NOORUS

№ 2

TALLINNAS, 21. VEEBRUARIL 1938

X AASTAKÄIK

A. Kurvits

Eesti Vabariigi aastapäevaks

Eesti Maapäeva Vanemate Nõukogu kuulutas 1918. a. 24. veebruaril oma manifestis Eestimaa tema ajaloolistes ja rahvuslikkudes piirides iseseisvaks vabariigiks.

Selles manifestis on väljendatud eesti rahva ajaloolised püüded ja rahva ülesanded ning teostunud rahva kutsumus — saavutada iseseisvus ja valitseda end ise iseseisva riigina. Selles manifestis on avaldatud eesti rahva südame hääl ja kindel tahe asuda üksmeelselt oma riigi ülesehitamisele ja oma kodude korraldamisele ja kaunistamisele oma iseseisvas riigis. See manifest ütleb: „Eesti! Sa seisad lootusriikka tuleviku lävel, kus sa vabalt ja iseseisvalt oma saatust võid määrata ja juhtida! Asu ehitama oma kodu, kus kord ja õigus valitseks, et olla vääriliseks liikmeks kultuurrahvaste peres! Kõik kodumaa pojad ja tütreid, ühinegem kui üks mees kodumaa ehitamise pühas töös! Meie esivanemate higi ja veri, mis selle maa eest valatud, nõuab seda, meie järeltulevad põlved kohustavad meid selleks.“

Iseseisva riigi loomine oli kindel samm. See oli ka tarvilik samm. Rahva minevik, olevik ja tulevik tingis selle sammu astumist, sest eesti rahvas on tahtnud alati vabalt elada, ise oma elu korraldada ja oma saatust määrata. Vabaduse tuli on alati põlenud eestlaste hinges, ning see hingetuli on väljendunud rahvusliku iseolemise alalhoius,

rikkalikkudes vaimse kultuuri väärtustes ja kindlas, vankumata tahtes vabaneda võõra võimu ja võõra vaimu surve alt.

Iseseisva riigi asutamisel teostusid meie esivanemate ilusaimad lootused ja igatsused. Iseseisva riigi loomine oli juhitud eesti rahva rahvuslikkudest ülesannetest, inimsoo kõrgetest aadetest ja eesti rahva sisemisest vaimujõust, mida ei suuda võita ükski vägi ega murda ükski võim.

Iseseisvuse saavutamisest on möödunud 20 aastat: s. a. 24. veebruaril pühitseme oma riigi 20-ndat aastapäeva. See on suur rahvuslik püha eesti rahva poegadele ja tütardele, Eesti Vabariigi kõigile kodanikele. Sel päeval lauldakse laule isamaale ja tuletatakse tänutundega meelde kõiki neid isikuid, kes oma loova tööga ja isamaalise tegevusega, oma võitluste ja võitudega on kaasa aidanud iseseisvuse saavutamisele ning iseseisva riigi ülesehitamisele. Sel päeval on meie esimene ja ülim kohustus tuletada meelde püsti olles Vabadussõjas langenud kangelasi ja kummarduda vaikselt leinas nende haudade ees. Vabadussõjas langenute haud ütleavad palju meie hingele. Nad ütleavad meile ja ka järgnevale põlvedele, et oma riigi ja rahva teenimine on ülim kutsumus, et vabaks saanud rahvas peab jääma vabaks ja püsima igavesti iseseisva riigina.

Sel päeval tulevad meie vaimusilmade ette

meie rahva eelmised põlved, meie rahva kogu minevik. Eesti rahval on täita oma ülesandeid rahvaste peres. Rahva igal põlvel on täita ülesandeid oma rahva elu arendamises ja sammumises tuleviku tähiste sihis. Eesti rahvas on täitnud oma ajaloolisi ülesandeid; eesti rahva iga põlv on töötanud püsivalt rahva üldistes ülesannetes ja loonud soodsamaid võimalusi järgnevale põlvele tegevuseks.

Pühitsedes riikliku iseseisvuse 20-ndat aastapäeva kujuneb meie ette selge pilt 20 a. kestel toimunud püsiva üleschitava töö tulemustest. Need tulemused on suured ja ulatuslikud. Kogu meie elu kõigil aladel on põhjalikult muutunud. On loodud vaimseid väärtusi ja majanduslikke varasid. On kujundatud uued alused meie ühiskondlikule elule. Riikliku iseseisvuse aja saavutistena näeme meie palju uusi koolimaju ja teisi ühiskondlikke asutisi. Teadus, kirjandus ja kunstid on võimsalt arenenud meie rahva elulistes huvides. Meie rahvas on loonud selle aja kestel suuri kultuuriväärtusi oma rahvuskultuuri täiendamiseks, aga ka rikastanud teiste rahvaste kultuurivarasid, andes üldistesse kultuurisalvedesse palju omapärast täiendust. Meie kalli kodumaa pinnal on asutatud kümneid tuhandeid uusi majapidamisi, — uusi talundeid, millede omanikudeks on meie rahva pojad ja tütreid. Suured maaalad, mis olid soode ja võsastiku all, on muudetud viljakandvaks maaks. Kor-rastatud majapidamised, viljakandvad põllud ja aasad, kaunistatud kodud, — kõik see tunnistab, et meie rahvas on kasutanud riikliku iseseisvusega loodud võimalusi oma elu edendamiseks. Meie näeme ka kõigil teistel aladel ülesehitava töö suuri tulemusi, — tööstuses, käsitöös, kaubanduses, liiklemises jne.

Meie kõik oleme nende suurte tulemuste tundjad ja tunnustajad, aga ka sellest loovast ülesehitavast tööst osavõtjad. Vanem põlv, täisealised inimesed ja ka noored, — kõik on tegevad olnud kodumaa edasiehitamise ja riikliku iseseisvuse kindlustamise pühas töös. Ja see ei võinudki teisiti olla, sest eesti rahvas on elujõuline, teotahteline ja edasipüüdlik rahvas. Eelmised põlved on töötanud püsivalt, ennastalgavalt oma aja võimaluste piirides. Praegune põlv on loonud oma riigi ja kindlustanud ning kaitsnud oma riiki, ja noored on nende väärilised järeletulejad, kes tahavad veel suurema kindluse ja teadvusega edasi ehitada. Ja see ongi noorte kutsumus ja ülesanne, sest igal järgneval põlvel on tegevuseks ka soodsamaid võimalusi, mida on neile loonud oma tööga eelmised põlved,

Rahva iseseisvus ja omariiklus ei ole ainult rahva maaalaline ühendus ja valitsemisvorm, vaid see on rahva vaimsete jõudude koondamise ja kultuurväärtuste loomise soodsaim alus ja tähtsaim majanduslik tegur ning majandusliku arengu vajalikumaid eeldusi. Rahva iseseisvus tagab rahvale kõige suuremaid võimalusi oma jõudude ja võimete kasutamiseks ja teotakte rakendamiseks rahvuslikkudes eluhuvides. Meie rahvas on selles teadlik olnud ja selles sügavas arusaamises on toimunud ülesehitav töö.

Ülesehitava töö tegemine on ülesandeks ka edaspidi. Noored on teadlikud selles ülesandes. Nad kasvavad selle ülesande täitmiseks. Nad kasvatavad endas võimeid ja kindlat tahet püsivaks tööks oma kodumaa pinnal. Kõrge ühistunne, kindel ühistahe, vastastikune arusaamine, heatahtlus, rahvuslikkude ja riiklikkude paleuste kui elu ja tegevuse aluste tundmine, — need moodustavad suure jõu ja teevad tugevaks iga kodaniku ning võimaldaks ühiskonna ja rahva.

Meie oma riik kohustab meid. Iga kodanik on kutsutud loovale tööle ja osavõtmisele riiklikkude ülesannete täitmisest tunnustatud riiklikkude põhimõtete järgi.

Kaasajal ja ka tulevikus ei või meie olla nõrgad ega kulutada oma jõudu vähete tulemustega, vaid meie peame olema tugevad ja meie iga jõu osa peab leidma kasutamist kõige otstarbekohasemalt ja tulemusrikkamalt. Noored kogugu jõudu, arendagu vaimseid võimeid, kasvagu oma rahva väärilisteks poegadeks ja tütardeks ja valmigu võimalikult täielikult elu suurte ülesannete ja kohustuste täitmiseks.

Noori ühendab noorusevaim ja hingetuli. Noorusevaim on loov ja ülesehitav vaim. Noorte hingetuli moodustab ühes vanemas eas omandatud elutarkuse, kogemuste ja kaugele-nägelikkusega suure mõjujõu, mis teeb meid tugevaks ja äravõitmatuiks, viib meie rahvast edasi ja kindlustab meie riiki.

Noored on teadlikud selles, et nad kui oma rahva pojad ja tütreid on oma rahva vaimu ja hinge alalhoidjad ja oma rahva elutakte kindlustajad ja rahva jõu edasikandjad ja kasvatajad. Noored on kindlad selles, et meie rahvas elab igaviku sihis ja et meie rahva hingetuli ei kustu kunagi, vaid põleb edasi nende ja järgnevate põlvede hinges, ning rahva jõud ei raue, vaid see jõud kasvab ja areneb töös ja tegevuses kodumaa ja oma iseseisva riigi kindlustamiseks ja õitsenguks.

Konstantin Päts

EESTI VABARIIGI LOOJA JA
RIIGIHOIDJA

ÜENU tervitus Eesti Vabariigi 20. aastapäevaks

Nagu meie esiisad muistse iseseisvuse põlves talust tallu ja külast külla läkitasid sõja sõnumeid oma saadikute kaudu, nõnda meiegi nüüd oleme pannud liikuma omad sõnumitoojad külast külla ja osakonnast osakonda, kõigist meie riigi nurkadest. Ei ole sõjasõnum see, mida meie saadikud suuskadel maa pealinna poole kokku on kandmas: See on rahu ja rõõmu tervitus Eesti noortelt meie Vabariigi Esimesele Kodanikule.

20 aastat oleme võinud vabalt ja iseseisvalt oma saatust määrata ja juhtida. Muistsest minevikust läbi aastasadade püsinud eestlaste tung iseseisvuse järele, mis teostus 20 aasta eest kauase unistusega neile, kes seda siis teostasid, pole suuremale enamikule meist tarvitsenud olla enam unistuseks, vaid on olnud rõõmsaks tõeks ja tegelikkuseks.

Rõõmu sellest on meil põhjust väljendada teisiti kui iga tavalist rõõmu. Meie teeme seda nende oma esivanemate viisil, kelle vaimu paindmatus ja keha valmisolek oma vabaduse kaitseks meisse juba aastatuhandete eest on seemendanud need meie parimad voorused!

Meie tervitus Riigihoidjale on ühtlasi kinnituseks Eesti noorsoo valmisolekust ükskõik kus ja millal kogu oma füüsilist ja vaimset jõudu anda meie riigi ja rahva vabaduse kaitseks.

Silmapilgul, mil ilmuvad trükist need read, on juba sajad sõnumitoojad eelolevaid sõnu südamest tuleva teoga kinnitanud. Läbi paiguti väga raskete teede ja vaevase lume on meie tervitused igast küljest Harju piiridesse saabunud. Loodame jõulist ja ülevat lõpuspurti.

Ülemaaline Eesti Noorsoo Ühendus kogu oma kahekümnetuhandeni ulatava liikmeperega avaldab Eesti Vabariigile härra Riigihoidja isikus kõige otsekohesemaid ja sügavamaid tundeid samades sõnades, millega lõppes 20. aasta eest antud ja meie iseseisvusele aluse pannud manifest kõigile Eestimaa rahvastele:

**Elagu iseseisev demokraatline Eesti Vabariik!
Elagu rahvaste rahu!**

Üks arusaamine

Eile:

Poeg: Ütle isa, mismoodi õieti elati enne iseseisvuse tulekut?

Isa: Elati nagu nüüdki, mis seal suurt vahet.

Poeg: Kas siis halvem ei olnud võõra valitsuse all?

Isa: Mis ta halvem, enne ikka parem! Riik oli suurem ja võimalused laialdasemad.

Poeg: Aga miks see iseseisvus siis tuli, kui enne oli parem?

Isa: Vene tsaaririik ju lagunes, kuhu siis meiegi pääsesime!

Poeg: Aga miks ta siis lagunes, kui oli hea küll?

Isa: Oli hea, aga rahvas tahtis paremat. Ja meie tahtsime iseseisvust.

Poeg: Aga saime halvema? Ja nüüd kiidetakse pealegi!

Isa: Noh, kui ta kord juba on, siis tuleb leppida. Kes seda enne õieti teadiski, mismoodi üks iseseisvus elule mõjub.

Poeg: (Kehitab õlgu.)

Täna:

Poeg: Isa, ma sain maadeteaduses nõrga.

Isa: Mis sa siis laisklesid ega õppinud?

Poeg: Aga seda oli nii palju, — igasugu numbrid, elanikkude arvud ja kilomeetrid, ei jäänud ju kõik pähe!

Isa: Näita mulle, kus see on, mida sa ei osanud?

Poeg: (Näitab raamatust.) Need nimed ja numbrid siin ja kõik, terve see lehekülg.

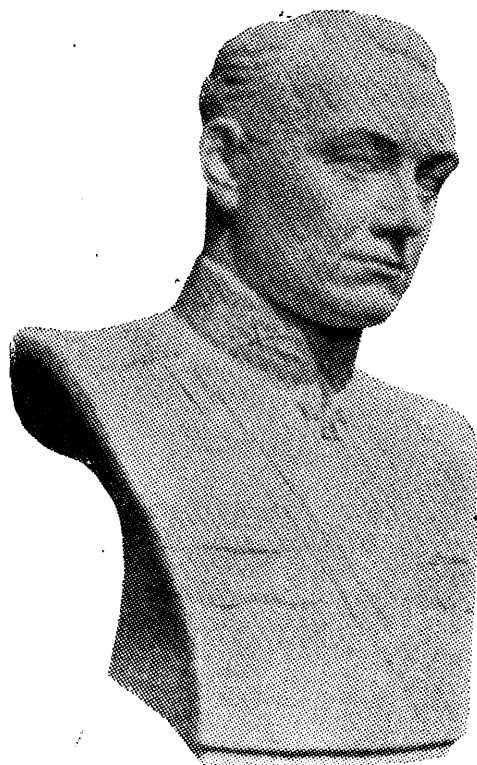
Isa: Ja seda natukest sina ei viitsinud pähe õppida? Kui sa ainult teaksid, mis-suguseid lugusid minul tuli koolis tuupida, — ja puha vene keeles!

Poeg: Kas maadeteadust ja numbreid ka?

Isa: Muidugi, ja iga kord palju rohkem kui sinul siin! Vahest võttis aega terve päeva, enne kui said selgeks!

Poeg: Mis sa nüüd räägid, ise eile ütlesid, et siis olnud elu hoopis lahedam?!

Isa: Nojah, selle ma ju unustasin, — küllap see iseseisvus sellepärast loodigi, et sinu-ealistel oleks kergem!

Kindral-leitnant Johan Laidoner

EESTI VABARIIGI SÕJAVÄGEDE ÜLEMJUHATAJA
VABADUSSÕJAS JA PRAEGU

Tahe ja paratamatus

(Kõnelevad: A — Maailmasõja veteran, B — vabatahtlik Vabadussõjas.)

A: Mis see Vabadussõda ka oli Maailmasõja kõrval, — ei siin nähtud õigeid lahinguidki!

B: Ega see polnudki mõni teatrietendus, — siin oli tähtsam see, mille eest oldi väljas kui see, kuidas seda tehti!

A: Ega oldud Ilmasõjaski nalja pärast, mõtle ikka järgi, missugused tohutud tulemused sellel olid!

B: See oli ajalooline paratamatus, mida ei saa võrreldagi rahva vabadusvõitlusega.

A: Tohoh, sa mõtled, et Vene tsaaririigi ja teiste monarhiate lagunemine oli mõni paratamatus, mis oleks toimunud ka ilma sõjata?

B: Sõjaga või ilma, igatahes polnud see ei sinu ega ühegi teise rindemehe tahe, sõdida sellepärast tsaaririigi eest, et seesama tsaaririik laguneks!

A: Noh, siis meie kukutasime Saksa ja

Austria keisrid, nemad jälle omakorda meie tsaari, — eks tulemus ole ikka sama. Aga teine küsimus on juba see, kas oleks tekkinud üldse mingit vabadusvõitlust Maailmasõja tõhusa ettevalmistuseta?!

B: Siiski, varem või hiljem, küllap see oleks tulnud, ükskõik siis millisel kujul.

A: Ah arvad, et oleksime hakanud lihtsalt sõdima terve Vene riigi vastu? Noh, sellest küll midagi poleks tulnud, nahk oleks päris mõttetult turule viidud!

B: Oleks on ikka kahtlane mees, nagu sõdagi on alati mõtte tu. Aga näed, Maailmasõja paratamatu järeldusena lagunesid võimsad monarhiad, nagu eestlaste kindel tahe viis Vabadussõja võidukale lõpule. Ometi poleks rahvas oma vabadust väärt, kui ta oleks soovinud seda sõda. Aga rahvas tahtis vabadust ja iseseisvust, kusjuures sõda oli vahendina paratamatu!

J. Lammassaar.

Meie rahvaliku ühislaulu arengut pidurdavad tegurid

Käesolev töö auhinnati ÜENÜ algupära- te kirja- tööde võistlusel. Toimetus avaldab selle tervikuna, kuigi ei saa jagada kõiki autori arvamisi ja seisukohti.

Kõigi rahvaste ja kõigi inimeste elus on laulul täita umbes ühtlaadi osa. Laul on tun- neterohke ja haarav eneseavaldamise vorm. Hulk inimesi, seltskond või millegi puhul kogunenud rahvas, ei saa avaldada oma ühist tunnet või meeoleolu kõnes. Kõneleb üks, ja kuulajad tunnevad seda kuidagi kaasa, või- metutena rõhutama oma tunde- ga avalda- tavat mõtet. Lauldes avaldatakse ühised tunded ühiselt.

Igapäevases elus näeme ühislaulu lauldavat palju vähem, kui see meile meeldiks. Eriti käesoleval ajal, rõhutatud, süvendatud ja propageeritud ühistunde väljendusena. Püüame käesolevas töös jõuda selgusele selle ebarahul- dava olukorra põhjustes ja juhtida tähele- panu nendele asjaoludele, mis takistavad meie rahvalikku ühislaulu arenemast võimsaks rahva ühistunde avaldajaks.

Silmitsedes meil ühislauluna kasutatavaid laule näeme, et nende hulk pole kuigi suur. Ometi piisaks neistki, et selgitada, milline õieti peaks olema laul, et ta võiks leida tar- vitamist ühislauluna. Oleks ülearune siin püstitada teoreetilisi norme, omistamata pea- tähtsust järeldustele sellest, mis on lõõnud läbi tegelikult. Teoreetisetud ongi meil kül- lalt, on arutletud ja kaalutud eeldusi, mida peaks omama laul, et saada ühislauluks. Vas- tavaid laule on kirjutatudki, kõigi vastavate omadustega, aga rahvas pole ometi hakanud neid laulma. Kuigi ühislaul peab vastama teatud erinõuetele, on ometi laulu muusika- lisel, kunstilisel väärtusel palju vähem täht- sust, kui rahva meeoleolul, õigeaegsel algatusel ja massi vastuvõtuvõimel ning -tahtel üldse. Nii tuleks vaadelda peajasjalikult kaasaja meeoleolulisi, psüühi- lisi eeldusi, — selle järgi oleks kergem otsustada, kuidas on meil lood ühislauluga.

Kõigile olevale on kergem läheneda mine- viku kaudu. Millal õieti rahvas on laulnud ühislaulu, milliste tunnetega, mille puhul? Kas üldse kõiki tundeid väljendatakse ühis- laulus?

Oleme minevikus näinud, kaugemas mine- vikus, ühislaulu lauldavat peamiselt kitsa- mates ringides. Kui rahval puudus võimalus suuremateks kokkutulemisteks ja millegi ühi-

selt tundmiseks, siis lauldi niisugustel puh- kudel, nagu pulmas, varrul, matusel, — laul- di ka külakiigel ja simmanil, kui aga elati midagi ühiselt läbi.

Hiljem levines ühislaul laiematele hulkade- le. Tekis põhjus laulda ka muul ajal. Rah- vusliku ärkamisajaga algab ka rahvusliku ühis- laulu hoogne areng. Suur osa praegugi kasuta- tavaid laule on pärit sellest ajast. Uheaegselt isamaa-armastusega, priiuse idealiseerimisega, ohvrimeele ja andumuse ülistamisega tekivad kodukoha ja maa kaunidust ülistavad, loodus- lüürilised, sentimentaalsusse kalduvad laulud, millede laulmisest ei väsinud rahva suu, küsi- mata nende tihtigi kahtlasest kunstiväärtusest. Peaasi oli tunne, mida elati läbi ja mida väl- jendati laulus.

Järgnev arengufaas loob võitluse-laulu. Kogu rahvas tundis endal suruvat päkka ja sellest vabanemise lootuses laulis niihästi mõisasid põletav talupoeg kui vabrikus auru välja laskev linnatööline kogu hingega. Alles hilisem aeg käristas rahva jälle mitmesse leeri. Seesugust vaimustust ühislaulu kand- jana ja hingestajana nähakse veel kord Vaba- riigi algpäevil, kui taas on saadud kõik mehed ühe mütsi alla. Lauldakse julgusest ja heast- meelest, enesekindlusest ja tublist tahtest rajada oma iseseisvat riiki. Tegelikku töö- süvenedes lähevad jällegi teed lahku, iga- ühel on oma lahendusretsept, igaüks kõn- nib oma teed ja laulab oma laule. Mui- dugi ei sure sellega täiesti rahvalik ühislaul. Eriti esialgu laulab rahvas heal meelel vanu laule ja tunneb sealjuures vanu tundeidki, kuigi see pole enam päris see, mis oli te- gelikkude sündmuste aegu.

Üht vana vabaduse- ja võitluselaulu (mida omal ajal lauldi ja mille sõnad on loodudki tugevas võitlusetahtes välise vaenlase vastu) lauldi jälle mõni aasta tagasi, — ka mingi- suguse vaimustusega. Sedapuhku kasutati laulu mõtet pahupidi pöördult sisemise vaenu ässi- tamiseks. Jätame siinkohal kõrvale poliitilised kaalutlused, nendime vaid otsekohe- selt, et laulu kasutati, tõsi küll, ainult ühes leeris, aga tõelise ühislauluna. Oli mingi vaimustus, ja kuna laulu tekstis leiduvad kõik sellele liikumisele omased ja iseloomustavad sõnad, — sõda, veri, surm, — siis rahvas leidis selles vastava väljenduse oma ärevatele tunnetele.

KR. RAUD

„Nõid ja põrsad.“ Joonistus

Viimasel ajal on meil kurdunud ühislauks sobivate laulude puudust. Asja parandamiseks korraldati koguni uute laulutekstide ja viiside võistlus. Valik nimetatud võistlusel auhinna vääriliseks tunnistatud laule on ilmunud ka trükis. Imelikul kombel selles valikus leiduvad laulud avaldavad pea kõik üht ja sama tunnet, üldist, kui mitte ütelda kullunud, siis ometi liiga tuttavat kodumaad, selle loodust ja tublit rahvast ülistavat, paetelist mõtet. Tundub, nagu oleksid sattunud kokku mingite vanade laulude parandatud ja ümbertehitud uue väljaandega. On kasutatud vana retsepti, aga pole arvestatud uut aega ja uusi olusid.

Kes korraldas laulude võistlusi siis, ja kes jagas autoritele auhindu, kui tekkisid need laulud, mida lauldi tõeliste ühislaulude nana? Need laulud olid kantud ehtsast tundest, nii head või halvad, kui nad olidki, — nende loojad tundsid sama, mida tundis rahvas. Aga kui nüüd tekib vajadus korraldada võistlust, siis selle vajaduse tingib kahtlemata laulude loomuliku tekkimise vahetus. See omakorda peaks osutama vastava tunde puudumisele rahva seas, või on tõesti meie autorid kasvanud rahvast niivõrd välja, et nad oma loomingus ei taba selle tundeid? Nii pessimistlikult kui see ka kõlab, tundub, et seesuguste võistluste korraldamisega ei lahendata ühislaulu arengu probleemi.

Millised on siis võimalused, mida pakub tänapäeva seltskondlik elu ühislaulu laulmiseks? Millistel puhkudel on meil kombeks või soovitatakse arendada kommet ühislaulmiseks? Kõigepealt aktused ja koosolekud. Kui korraldatakse aktus mõne isiku või asutuse, riigi või organisatsiooni tähtpäeva puhul, siis on kavas ka ühislaul. Kui lauldakse hümni, laulavad kaasa kõik. Ka koraalidega läheb asi korda. Aga mõnda muud päris kena ja sobivat laulukest peavad laulma üksikud eestvõtjad kogu saalitäie nimel. Kas aga see annab massile sama elamuse, mis korralik ühislaul? Tundub, et pigem osutab asja halvale kordaminekule. Ja siin ongi tehtud viga, arvates, et rahvas tahaks küll, aga lihtsalt ei oska laulda. Õpetatakse laule küll raadio teel, küll koolimajades koos käies, aga koolimajja tuleb ainult mõni üksik ja selgi pole õiget laulutaju, raadio aga keeratakse sel puhul teisele lainele. Rahval lihtsalt puudub laulmise isu!

Kitsamates ringides näeme hoopis muud. Perekondlik või ka laiem pidusööming, kus laualt ei puudu ka tujuarstimid, ei möödu kunagi ühise lauluta. Aga mida seal lauldakse, sellest ei tihka rääkidagi. Hädaga sobivad sinna ka vanad-vanad laulud, aga kui ollakse juba vähe purjus, siis „Noorus on ilus aeg“ ja muud selletaolised. Samuti buršide joomalaule oskab iga koolipoiss pa-

remini kui mõni tagasihoidlik tudeng. Aga kes neid õpetab ja propageerib?

Kaasaeg on meil poliitiliselt vaikne. Vaevalt aga võiks elevus sellel alal tuua soovitud pööret ühislaulu arengusse. See osa poliitikast, millega kutsutakse rahvast kaasa, üldrahvuslik ülesehitustöö, haarab inimesi küll hoogsalt kaasa, aga mitte niisuguse vaimustusega, mis suudaks ergutada ühislaulmisele. Algatus ja jubised tulevad ülevalt poolt. Kellele asi meeldib, teeb selle kaasa rahulikult ja usaldavalt, — kellele mitte, sellest juba ammugi ei saaks vaimustatud lauljat. Ja millest õieti lauldagi või sattuda vaimustusse, — kas viimati majade värvimisest kodukainistamise hoogtööl või vanametalli kogumisest allveelaevastikule?

Näib, et võitluse moment, olgu siis majanduslik või poliitiline, soodustab ühislaulmist ikkagi peamiselt siis, kui on olemas vastane.

Ometi, kui me tuleme kokku pühapäeval või mõnel muul pidulikul juhul, kui me kõneleme sellest, mis meid seob ja millega tunneme kaasa, miks ei peaks siis kõlama rahvalik ühislaul? Siis see õieti ilmneb, et me ei oskagi laulda, et uusi laule me ei tunne ja vanadest oleme tüdind. Peale kõige muu on veel üks põhjus: a j a v a i m. Just see on, mis meid sunnib ühislaulu õpetuse ajal otsima lõbusamaid ajaviiteid. Seesama paneb ka meie muidu nii julged poisid ja tüdrukud koosolekutel ja pidudel ühislaulu aegu näppima häbelikult kuuesiilu ja vahtima ringi imetlema juhmusega, et leidub siiski ka mõni, kes täie häälega rõkkab laulda.

Seesinane ajavaim, olgu antud nimi talle täpselt mõistekohane või mitte, ühes sõnas oleks raske seda teisiti väljendada, — ta on rahvusvahelise päritoluga pisilane, võrdlemisi suure nakatusjõuga ja oma ohvreile joobnustavat naudingut pakkuv. Ta relvadeks on moodne rõivastus, tants, vägijoogid, vesilaineline juuks ja sentimentaalne šlaager. Rekordspordi peetakse kultuuri peamiseks edustajaks, — moodsate tantsude oskust, — tsivileerituse päristunnuseks. Mis ime siis, kui seesuguse soodustatud vaimuvaesuse energilised edustajad eelistavad ühislaulmise kultuursemale ja enam-haaravamale vaimustusele nüri-meelset, ometi käegakatsutavat tantsu-naudingut erootilis-sentimentaalse jazzimuusika saatel! Rahvas vajab elamusi ja see elamus saavutatakse paarikaupa moetantsu nühkides palju vähema, nagunii puuduliku ajujõu kuluga, kui elades sisse mingit ühist, enamväärtuslikku üritust kandvasse vaimustusse.

Šlaager käib küll tantsuga käsikäes, aga šlaagrit sünnib laulda ka neil, kes tantsida ei saa või pole veel jõudnud õppida. Nii võib aguli tänavaäärsetel kuulda juba 7—8-aastaseid posikesi unistavalt jorutavat mitmet värvi võluvatest silmadest või muust „hingelisest“. Rääkimata siis kooliealistest, ükskõik, kas alg- või keskkoolist. Laulutunnis õpitud viisid ununevad järgneva tunnini, et vahepeal anda maad kulunud šlaagrite jorule või ka lõikele mõnest helifilmist, mis õpitud tagantjäre järgi gramafoniplaadilt või mine tea kust. Oma lemmikfilmitäht on igal noorel inimesel, aga lemmik-luuletajat, -heliloojat või -kirjanikku vaevalt keegi suudab endale selgitada. Ja laulutundegi on kooli nädalakavas vaevalt paar, — suudetakse siis sellega kuidagi tõrjuda eemale igasugu võlurite ja graatsiate lauldud heliifilmilaule?!

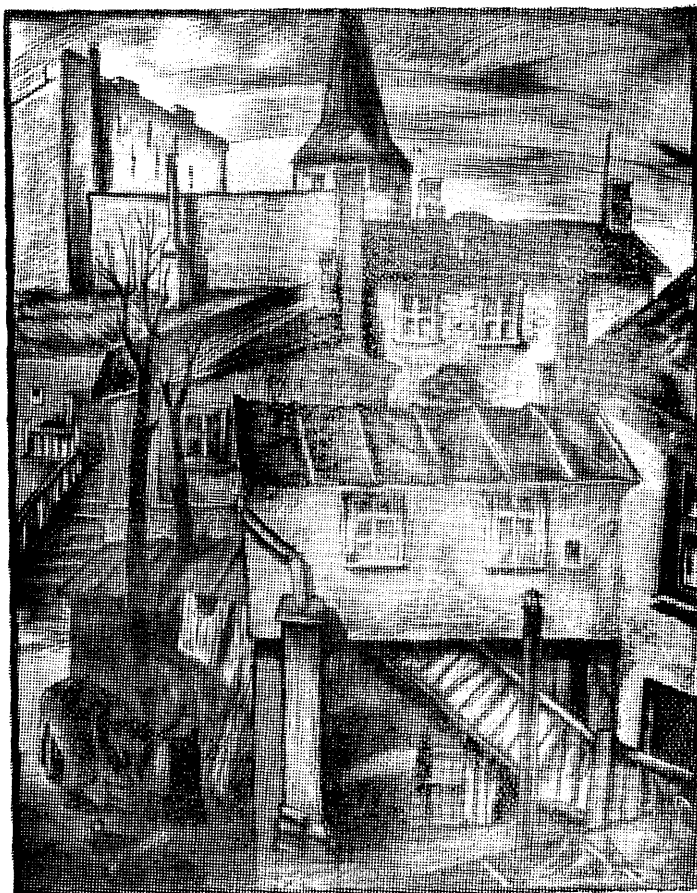
Osakest soovitud tulemustest võiks saavutada, kui koolides moodsate tantsude kursused asendataks rahvatantsu kursustega ja koolipidude kavas moetas rahvatantsuga. Vahe seisab siin peamiselt selles, et enamik rahvatantse on juba loomult grupitantsud, kusjuures moodsa tantsuga saavutatav paariatatud elamus asenduks rahvatantsu juures ühiselamusega, mis rahvatantsu juures soodustaks ilmselt eelduste tekkimist sarnase ühiselamuse vajadusele ühislaulmises. Meil aga kardetakse, et moetantsu väljalülitamine viiks meid kaugemale kultuurist ja tsivilisatsioonist, ja tuuakse taas vana viisi toimides ikka uusi ohvreid ajavaimule.

Lõpuks, kõiges selles, samuti kui rahva üldiste huvide vähesuses ja vaimustavate ühiselamuste tagasihoidlikus mõjus; kõiges, mis on seoses kaasaegse ühiskondliku arengufaasiga ja mis on tingitud momendi olukorrast; — kõiges selles toob kaasa murrangu ja suunamuutuse a e g i s e. Nii toimub ajaga loomulik teel ka rahvaliku ühislaulu arengut pidurdavate tegurite aegajaline ja järk-järguline taandumine nende tegurite ees, mis soodustavad ja ergutavad selle tunneteohtra ja meelevaldusliku enesevaldamise viisi arengut.

Aga siis, kui vaimustus taas paneb hulga laulma, ükskõik, millisel ajal, ükskõik, mille eest, — ärgu siis kardetagu, et lauludest tuleb puudu või et rahvas laulda ei mõista! Need on õieti pisitähitsusega kõrvalküsimused ja aeg lahendab needki kiiremini ning otsustavamalt, kui meie seda kunagi suudaksime.

Märksõna :

»Kuidas külvad, nõnda lõikad«

Hando Mugasto

„Hoop“

AUG. PULST

Elurõõmsate vanade ringist

II

MIHKEL ENN.

Selles mehes esineb eriline mehine tüüp — tagasihoidlik, tasane, vaikne, kuid tõsine, järeleandmatu kindel, jõuline, ka lauluarmastaja, — eelmise lauliku Kadri Ennu poeg. Mihkel Ennust, kui tüübist võiks terve ja huvitava raamatu kirjutada. Siin aga mainigem vaid paari reaga mõnda temast.

Ametilt oli Enn — põllumees, rehepapp, lauasaagija, lukusepp, plekisepp, kalamees ja pillimees. Oli elanud mitmes paigas Pärnumaal ja Lõuna-Eestis ning Riias. Lugada oskas veerides, kirjutada aga sõnagi. Kujult lühikese kasvuga, laiade õlgadega, kondiste, raudsete kätega. Tülitsemist ei sallinud. Kus kaklus tekkis, seal vaatas Enn kõrvalt, kuni nägi, et abi vaja, siis ütles: „Poisid, tasa!“ Kui sellest ei aidanud, siis, kust kinni võttis, sealt lahti ei lasknud, nagu raudsete tangidega pigistas. Kui kõrtsis tülli mindi, siis oli Enn ikka see, kes kõrtsimehe sõna peale

kõrtsi tühjaks tegi. Ise lausus: „aga pidi vaatama, et keegi selja taha ei pääsenud.“ Ema, Kadri Enn, ei olnud teda hellitanud. Karjapoisina oli ta ema kord ära pahandanud, mille peale ema teda tagaajades laudilt kätte saanud ja otsemat teed alla põrandale virutanud. Mihkel aga tõusnud rahulikult maast üles ja jooksmata, häda vähematki. Vihamees Koovit Juhan oli teda pimedas kodu tee ääres valvanud, kui Mihkel oli Vesikikõrtsist koju tulemas, muidugi laia lauluga. Kohale jõudes oli siis Juhan Mihkli pähe teiba katki lõõnud, kuid, — nagu ta ise lausus, — „Kui ma siis maast tõusin, oli ka Juhanil viimne päev loetud!“ Viina sõber ja laulumees oli ta mõlemat. Ometi oli viinavõimus suurem, sest kurgust alla läks kogu kohamüügist saadud raha. Kui aga Enn laulis, siis laulis ta täie hingega, näiteks:

Mina aga mees ja mereme' poeg,
Kange mees ja kalame' poeg.

Mina aga mõistan mõrrad teha,
 Mõistan mõrrad jõkke panna.
 Panen aga mõrrad mõisa poole,
 Mõrra ännad ärra poole.
 Siis sai palu angerjaida,
 Lugemata lutsusida...
 Mul oli rikas ristipapa...
 Oota poiss, kui päe lä'eb looja... jne.

Tervis oli Ennul, nagu raud. Talvel kange külmaga saunalavalt kõrvetava leili käest tuli ta ihualasti õue kaevu ääre, võttis külma rahuga kaevust pange täie külma vett, viskas omale samas üle keha, veel teise ja kolmanda, ning läks siis lavale tagasi ja kiitis: „Vaat, nüüd ma alles näitan, kuidas rantsus Muskus käis!“ ja andis valu, mis võis. Kevadel aga, kui sauna juures oja juba jää pealt jooksis, heitis Enn saunast tulles ojasse vette, muidugi jää peale, aeles seal niikaua, kui arvas, et aitab ja läks siis sauna tagasi vihtlema. Vana tädi Ann, kes samas sauna kõrval kambrikeses elutses, hüüdis siis ikka Ennule teiselt-poolt seina vastu: „Aurihta, anna pihta, k... kappa, kasta vihta, anna Mihklile soone pihta. Sops, sops soone pihta, raps r... augu pihta!“

Kui Enn kõik ülalmainitud ametid oli läbi-katsunud, lõpetas ta oma päevad kalamehena Halliste jõe ääres, kust heinalised ta leidsid — igavest und puhkamas. Aastates ei jõudnud ta 80-ni.

Eeltoodud andmed on pärit Pärnumaalt, Torist.

VILEPILLIMÄNGIJA KARJANE,

kes omal alal haruldaselt tubli, esines mõned aastad enne suurt maailmasõda Virumaal, Kütli mõisas. Vanakesel võis aastaid olla üle 70. Ta oli pikakasvuline, hallide juukstega, veidi küürus ja kandis valget karjase rüüd. Hoolealuseks oli tal umbes sajapäine mõisa-

kari. Kõik muu jäägu rääkimata, kuid pillimehe mäng oli nii võluv, et kohe kiskus juure ja esimene küsimus karjasele oli: „kas ta oma pilli ei anna proovida?“, mida mees ka lahkesti lubas. Pilli häälist ei olnudki nii meelitat, kuid mäng, — see vaimustas ja kihutas pilli nuruma mõneks päevaks enda kätte, millega pillimees nõustuski. Ometi juba teisel päeval tuli ta paludes — lubatagu vilepill tagasi, sest ta ei saavat öösel ilma pillita magada ja loomad ei tahtvat sugugi enam rahulikult rohtu süüa. Kui ta siis pilli jälle kätte võttis ja heli lahti lõi, siis oli ta ise õnnelik ja teda kuulata suur nauding, — seda oleks tõesti võinud igauks söömatagi. Sinna see vanakene oma pilliga jäigi.

JOOSU PEEDU.

Paar aastat pärast maailmasõda, kui Tallinna Eesti Muuseum oli juba paaril korral vanu pillimehi, laulikuid ja tantsijaid lavale viinud ja järjekordne esinemine ning ühtlasi esimene ringreis ees seisis, vajati uusi jõude eeskavasse. Ühe metsavahi andmed juhatasid Jäneda ja Alavere kanti. Võtsin siis pillidest kaasa — parmupilli, karjapasuna ja sarve ehk luige ja koos piltnikuga asusime teele juhutatud radadele. Jäneda mõisast Lehtmetsa-Risti poole jala sammudes pakkusin igale vastutulijale, vanemale mehele kaasasolevaid pille, kuid keegi ei osanud nendega midagi peale hakata. See oli talvel, jaanuari lõpul. Suure metsa vahel tuleb aga vastu lühidane, jässakas vanamees rahnukoormaga, ise loomulikult koorma otsas. Pakun temalegi pille kordamõõda, küsides: „Kas on omad?“ Vanake nagu võpatab ootamata küsimusest ja vastab veidi kogeledes: „Eks ma ole karjapoisipõlves seda proovinud!“ näidates karjapusunale. Annan pilli kätte ja, — vaata imet, — nagu putkest laseb vanamees rahnukoorma otsas lugu loo järele, et mets aina kajab. Omal silmad säravad. Hobunegi lingutab kõrvu. Iga lugu omapärane, kindel, kõlav. Mees on õnnelik ja meie ka. Piltnik säadis ruttu aparadi üles ja rapsis haruldase vanakese plaadile veel haruldasemas mängupoosis — talvel rahnukoorma otsas. Ta nimi oli Joosu Peetov, 72 a. v. Seisu ajal oli teisigi koormaid Joosu järele kogunenud ja seisma jäänud ja nemadki tulid erakordsele pildile. Kui aga mõni aasta hiljem Joosu Peedut mindi oma pilliga mängima ja esinema kutsuma, leiti pesa tühi. Joosu oli juba ära läinud, kust tagasi ei tulda. (Lõpp)

Miks peaksime muretsema endale õige rahvarõiva

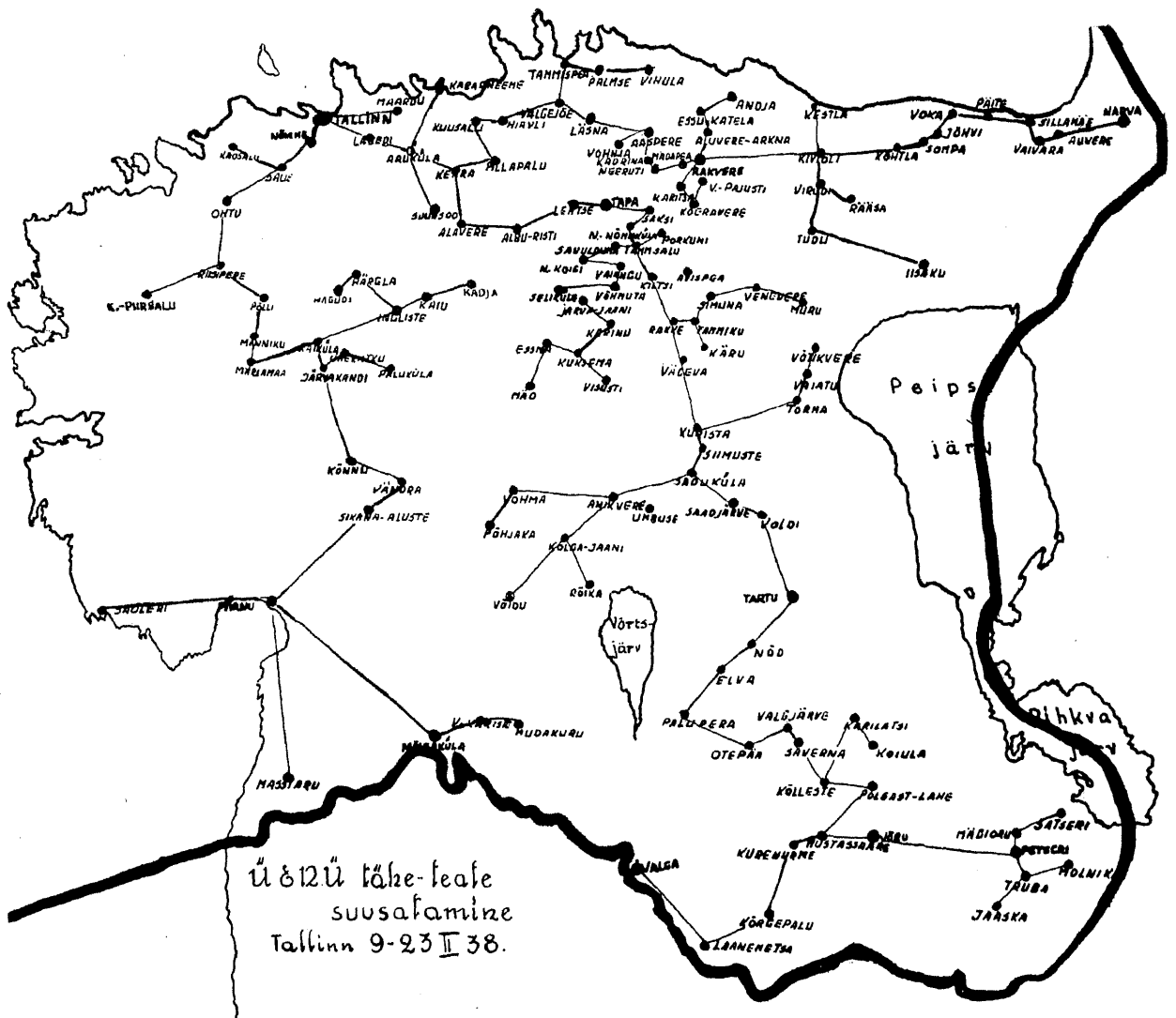
See on üheks esimeseks küsimuseks igale, kes seni veel rahvarõivast ei oma ja kes nüüd selle hankimisele mõtlema hakkab. Veel enam on see küsimuseks aga neile, kes seni juba mingisugust riietusekombinatsiooni rahvarõiva nime all on harjunud kandma ja seda sellisena ka edasi kavatsevad kanda. Jah, miks peab siis see rahvarõivas olema kopeeritud võimalikult ehtsalt just mingilt vanalt, paksult ja raskelt muuseumi numbrilt, mis hinnalt läheb pealegi veel õige kalliks, ja miks ei või see olla parem kohaldatud tänapäeva oludele, olles valmistatud kõigile palju kättesaadavamast ja moodsamast kunstsiidist, puuvilla sametist ning teistest sedalaadi materjalidest?

Vastuse sellele küsimusele saame kätte kohe, kui vähegi tähelepanelikult võtame arutlusele, mis on õieti rahvarõivas. See ei ole mingil määral riietus meie tänapäeva mõiste järele, mida võime valmistada ükskõik kuidas või ükskõik millest ja kanda ükskõik kus, vaid siin on meil tegu möödunud põlvede pühapäeva rõivastusega, mis on valmistatud oma arusaamiste alusel, oma maa materjalist ja oma ilumeelele vastavalt, pidades selle juures tugevasti kinni oma vanadest kommetest ja traditsioonidest. Seega on see kõige vana ja omapärase trüit edasikandmine, iseendi kultuuriloo instinktiivne mõistmine ja austamine. Miks peaksime siis nüüd tegema lõpu kõigele sellele, meie omapärase, ajaloolise rahvakunsti edasikandmisele, asendades seda kergete ja odavaimliste masinatoodetega? Ning kuidas võiksime nimetada saadud uusloomingut rahvarõivaks, selleks pikkade aegade jooksul kogu rahva poolt tunnustatud ja vastuvõetud kollektiivmõistete ja -maitse saavutiseks, kui sellel puudub laiem tunnustus, puudub igasugune ajalugu? Ja ka igasugune tuum, sisu, mis selle rõiva meile omaseks ja lähedaseks teeks. Sest, olgu siin võrdluseks toodud, kuulates või lugedes näiteks jõu-

luevangeeliumi või teisi piibli lugusid niisuguses vanas keeles, ja isegi mõnikord murrakus, milles oleme neid õppinud kuulama ja lugema oma laps põlves vanemalt või koguni vana vanemalt, me tunneme nende taga jutustuste hinge, me saame aru, või usume endid aru saavat loetud tekstist samal määral, kui seda on aru saanud paljud lugejad juba varem. Seega on meil justkui side olemas selle loetu kaudu kõigi nendega, kes on lugenud samu ridu ammu, ammu enne meid. Kuid lugedes neid samu lehekülgi uues, moodsas keeles, me leiame äkki, et me loeme just kui mõnda ametlikku paberit, ritta seatud ilusaid ja õigeid, kuid paraku hingetuid sõnu, kuna need moodsate sõnade read ei ole veel suutnud müüdioks kokku sulada. Seega, võib olla, saavutame midagi küll väliselt, kaotame aga kogu selle sisu, mille külge oleme seotud oma esimesest hingetõmbusest peale.

Aga ka väliselt kannataks meie rahvarõivas muutuse korral. Sest kõigepealt ei tohi me unustada, et rahvarõivast ei ole kannud vanasti mitte üksnes eestlased, vaid ka kõik teised meie lähemad ja kaugemad naabrid. Ning võrreldes eriti meie lähedaste naabrite rahvarõivast meie omaga, me leiame tihti päris üllatavaid lähedusi materjalide valikus kui ka lõikeis. Nii näiteks on pikitriipu seelik väga üldine, samuti pottmüts, lilltikand jne. Piire moodustab mõnikord vaid väikene triibustiku värvide ümberkombinatsioon või lõike teisiti tõlgitsus. Ja seepärast, kui me oma tänapäevase rahvarõiva omavoliliselt kuidagi teisiti kombineerime, võime me sattuda hädaohu, et saadud tulemus pole üldse enam meie rahvarõivas, vaid et selle lõige on näiteks soomepärane, värvid — lätilised, kiri — ei tea üldse kust pärit.

Teiseks peame arvestama asjaoluga, et uuemad kerged ja ihaldatavamad materjalid, eriti puuvillane riie käis-

TAHETEATE SUUSATAMISEST

võtavad osa 136 kaardil märgitud osakonda. Praegu on suusatajad jõudnud Harjumaa piiridesse. Tallinna saavad kõikide osakondade tervitused 23-daks veebruariks. Nimeliselt on alguspunktideks Petseri, Narva ja Pärnu, tegelikult saavad tervitused kaugemaltki.

teks ja särkideks vanaaegse ehtsa linase asemel, ei lase end üldse vajaliselt välja töötada. Seega jääksid paratamatult ära kõik need imekaunid tagid, püvisilmad, kurrud, mähkpilu ja muud, mis tulevad tõeliselt ilusalt välja ainult linasel materjalil ja mis meie rahvarõivale tema omapärase ilu just annavadki. Samuti on raske omale ette kujutada näiteks toredaid saarte pliseeritud seelikuid puuvillast riidest. Ning põhja-aestilised pikitriipu seelikud odavast, kergest riidest näevad välja justkui vaesemehe viimane kehakate.

Ei, rahvarõivas peab ilus ja kohane olema, selles osalises primitiivsus, selles lõigete ja värvide erkuses ning lihtsameelsuses peitubki tema sisemine, ürgne ilu, ning just see teebki ta väliselt meie rahvariideks.

On tõsiselt hea meel, et nii paljud rahvarõiva tegijad tema väärtust õieti oskavad hinnata ja tuleb loota, et ka kõik teised, enne rõivastuse muretsemist, kõige pealt omale õiged andmed hangivad ja alles siis tööle asuvad. Sellisest tööst võib siis ka tõelist rõõmu tunda!

Lääne-Göta polka

Rootsi rütmant

I { taktid 1—8 kaks korda
 „ 9—16 üks kord

II { taktid 1—8 kaks korda
 „ 9—16 üks kord

III taktid 9—16 kaks korda
 „ 1—8 kaks korda
 „ 9—16 üks kord

IV taktid 1—8 kaks korda; V taktid 9—16 neli korda; VI taktid 1—8 kaks korda

VII { taktid 1—8 kaks korda
 „ 9—16 kaks korda

VIII taktid 1—8 kaks korda.

Tantsust osavõtjaid on 8 paari.

A. I osa. Tantsijad seisavad kahes viirus, 4 paari kumbaski. Viirgude vahe umbes 4 sammu. (Joon. 1).

1 tuur. Eelmängu ajal viirgude otsas olejad liginevad vastasviirule. Kõik võtavad üksteisel kätest kinni (käed kätes) ja moodustavad sõõri.

A osa. Sõõr liigub 8 masurka sammuga päripäeva (taktid 1—8). Kaheksanda takti III osal teevad tantsijad kahel jalal rõhulise hüppe ja võtet vallandamata pöörduvad paremale ning tulevad 6 masurkasammuga vastapäeva tagasi. 7. taktil vallandavad paarilised oma välised käed (sisemisi mitte) ja tantsijad (viirud) võtavad joon. nr. 2 näidatud asendi. (1—8).

B. Paarilised, olles näotsi, võtavad üksteisel käsist kinni (käed kätes) ja teevad kohal 2 dalsammu (9—10) ja sellele järgnevalt pöörduvad 2 masurkasammuga üks ring päripäeva (11—12). Eelmine tegevus kordub (13—16).

II tuur.

A. Neid, hoides käed puusas, lähevad 2 masurkasammuga vastasoleva viiru poole (1—2). Keskel kohates vastutulejaid, ühendavad vastutulejad oma paremad käed öla kõrgusel ning 2 masurkasammuga pöörlevad päripäeva üks ring (3—4). Vallandades käed, jätkavad neid liikumist vastas- (võõra) viirus

oleva poisi poole, kuhu jõutakse 2 masurkasammuga (5—6). Ühendades süldevõttes käed pööreldakse üks ring päripäeva (7—8). Taktide lõppedes neid jäävad võõra poisi paremale küljele. Nüüd teevad poisid sama (1—8). Tegevuse lõppedes viirud on vahetanud kohad.

B. II viirg asetab end paarikaupa kolonni, nägudega frondi poole (joon. 3) ja moodustab sisemiste kätega värava, ning tantsib kohal 8 dalsammu. I viirg aga teeb pöörde paremale ja ühendades käed läheb masurka sammudega II viiru väravate alt läbi. Läbistanud väravad, pööratakse kaares vasakule ja tullakse oma kohale (joon. 3, 9—16).

C. Kordub A-osa. (2 × 1—8). Osa lõppedes viirud on oma esialgsel kohal.

D. I viirg asetab end paarikaupa kolonni, nägudega frondi poole ja moodustab sisemiste kätega värava, ning tantsib kohal 8 dalsammu. II viirg teeb pöörde vasakule ja ühendades käed läheb masurkasammudega I viiru väravate alt läbi. Läbistanud väravad pööratakse kaares paremale ja tullakse oma kohale (9—16). D-osa lõppedes moodustavad viirud ühise suure sõõri, käed kätes, nägudega ringi keskme poole.

III tuur.

Sõõr liigub 6 dalsammuga ringi keskme poole (9—14). Liikumisel poisid võtavad lühema sammu, nii et neid jõuavad nendest ette. Sel teel saadakse 6. sammu lõppedes

kahekordne sõõr (joon. 4), kusjuures ühendatud käed on sirutatud ette. Nüüd taganetakse 6. jooksusammuga niikaugele, kuni võimaldavad seda ühendatud käed. (Jooks algab parema jalaga, iga takti osal üks samm, 6. samm on lõppsamm. (15—16).

Kõike eelmist korratakse (9—16).

IV tuur.

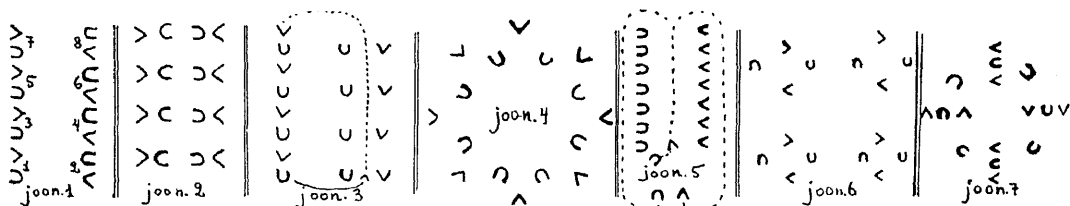
Nagu I tuur. Tuuri lõppedes võtavad tantsijad algseisu (joon. 1).

V tuur.

Paar nr. 1 võtab sulgvõtte ja tantsib 4. masurkasammuga viirgude vahekohta, kus vallandatakse võte ja käed kättes jäädakse seisma näotsi, poisil vasak, neiu parem küljel frondi poole. Seda teevad kõik paarid numbrilise järjekorras. Keskele jõudes asetatakse end eelmise paari kõrvale, või frondilt vaadates, eelmise paari taha ($4 \times 9-16$).

VI tuur. Paarilised (peale nr. 1 paari)

B. Poisid nr. 3, 4, 5 ja 6 (vaata paaride nummerdus joon. nr. 1) astuvad keskele ja teevad paremakäe risti (väljasirutatud paremakäega võetakse järeltulija parema käe randme ümbert kinni) ning sirutavad vasakud käed välja, kust haaravad kinni väljasirutatud parema käega poisid nr. 1, 2, 7 ja 8. Ajal, mil poisid moodustavad paremakäe risti, lähevad neiuud poste ringide vahekohta nägudega päripäeva (joon. 7) ja laskuvad paremale põlvele. Rist tantsib 8 masurkasammuga päripäeva. Neiuud samal ajal löövad iga takti I ja III osal plaksu (9—16). Nüüd vallandavad poisid käed ja lüües plaksu teevad poisid rõhulise hüppega täispöörde vasakule. Sisemised poisid moodustavad vasakukäe risti, ulatades parema käe välistele poistele ja rist liigub masurkasammuga 8 takti vastupäeva (9—16). Tuuri lõppedes tantsijad moodustavad ühendatud kätega sõõri, nägudega ringi keskme poole.

Märkus: Joonisel nr. 7 on ülemine viirg näidatud ümberpöörduvalt

tõstavad ühendatud käed korruga üles ja moodustavad värava (kangialuse). Nüüd nr. 1 poiss, asetades käed puusa, läbib masurka sammudega värava, temale järgneb kohe nr. 1 — neiu, seepeale kohe nr. 2 poiss ja neiu ja nii järjekorras kõik paarid. Nr. 1 poiss, jõudes läbi väravast, pöörduv paremale, neiu aga vasakule ja nii tulevad kõik tantsijad esimeste järgi kaares ette, kus kohatakse oma paarilise (joon. 5), ühendatakse sisemised käed ja sellest momendist peale kaugenetakse (minnakse frondilt eemale) dalsammudega. Paarid asuvad numbrite järjekorras ja on seljaga vaatajaskonna poole. Viimase takti III osal teevad tantsijad rõhulise hüppe ja pööravad end ringi, poiss vasakult, neiu paremalt, ning paarilised, ühendades jälle sisemised käed, tulevad masurkasammudega frondi poole. Jõudes ette, pöörab 8. paar vasakule, 7. paremale ja nii järjekorras minnakse algseisu (kahte viirgu), kus vallandatakse käed ($2 \times 1-8$).

VII tuur.

A. Poisid nr. 1 ja 3 võtavad asendi nagu näidatud joon. nr. 6 ja ühendavad oma väljasirutatud paremkäed pöidla seongus. Paarilised neiuud võtavad paremakäega oma poisi paremast käerandmest kinni (moodustatakse rist). Väliskäed kõigil puusas. Sama teevad kõik ülejäänud tantsijad, nii et kolku moodustatakse 4 risti (joon. 6). Ristid liiguvad 8 masurkasammuga päripäeva. (1—8). Vallandades käed ja lüües plaksu tehakse rõhulise hüppega täispöörde vasakule ja rist ühendab end vasaku käega ning liigub vastupäeva 8 masurkasammuga (1—8).

VIII tuur. Nagu I tuur (I tuuri kordamine. $2 \times 1-8$). Tantsu lõppedes võetakse algseis.

Masurkasamm. Samm on $\frac{3}{4}$ taktis. Taktil I osal hüpatatakse varvastel koosjalu väike samm edasi. II osal tehakse vasaku jalaga veel üks samm, tõstes samal ajal paremat jalga põlvest kõverdades — taha üles. III osal tuuakse parem jalg maha vasaku kõrvale.

Dalsamm: Vt. seletust Eesti Nooruses nr. 1 1938., lk. 23.

24. veebruariks s. a. ilmuvad

„Eesti rahvarõivad“

Hind 9 krooni ja

„Eesti rahvatantsud“

hind 2.50 krooni

Mõlemaid teoseid saab tellida ÜENU Keskjuhatusse kaudu suure hinnalaandusega nimelt esimest kr. 4.25 ja teist kr. 1.— eest + saatekulud.

TEADUS JA TEHNIKA

EDGAR SAADRE

VIRMALISED

Möödunud kuu lõpul nähti kogu Euroopas haruldast tugevaid virmalisi. Skandinaavias on valitsenud peaaegu päevavalgus. Riias olevat tuletõrje alarmeeritud. Valgus on olnud purpurpunane, paiguti aga ka sinine, heleroheline ja kollane. Meil ei olnud udude ja pilvituse tõttu see loodusnähtus oma erakordselt tugevas avaldusviisis mitte nähtav.

Mis on siis virmalised?

Rahuldavat seletust selle loodusnähtuse kohta polnud viimase ajani. Alles siis, kui õnnestus laboratooriumis kunstlikke virmalisi tekitada, püstitati ka teooria põhjavalgusest.

Virmalisteks nimetatav valgusnähtus esineb põhjapoolisel poolkeral. Ta on tuttav kahes peamises liigis — 1) mittekiirelise iseloomuga, mis kujutab rahulikku, ilma kindlate piirjoonteta, umbes linnutee heledust nähtust ja 2) kiirelise iseloomuga, mis on muutliku, liikuva, esriide taolise ja vaheduva värviline. Viimasega kaasas käivad magneetilised tormid, esimesega mitte.

Virmaliste keskmine heledus on märgatavalt nõrgem kui täiskuu valgus. Õige kaugel põhjas ületavad tugevad virmalised ka täiskuu valguse. Virmalisi nähakse seda sagedamini, mida kaugemale põhjas mõni maakohas asub. On isegi kindlaks tehtud, et samadel laiuskraadidel esineb virmalisi ühesuguse sagedusega. Kõige suurem on virmaliste sagedus joonel: Põhja-Alaska, Novaja Semlja, Lõuna-Islandi, Gröönimaa ja Labrador. Sellest põhjanaba poole on sagedus väiksem, samuti aga ka sellest joonest ekvaatori poole. Nimetatud joonel esineb virmalisi 100—108 öhtul aastas. Sotimaal on selliseid öhtuid 30 — meil 10. Lõuna Itaalias võiks virmalisi näha 10 aasta takka ühel öhtul. Troopika maadel on virmalised väga haruldased. Nende esinemist lõunapool ekvaatorit ei ole seni uuritud.

Virmaliste esinemise sageduses märkame teatud lühemaid ja pikemaid perioode, mis langevad kokku päikese omapöörlemisega ja 11 aastase päikeseplekkide perioodiga.

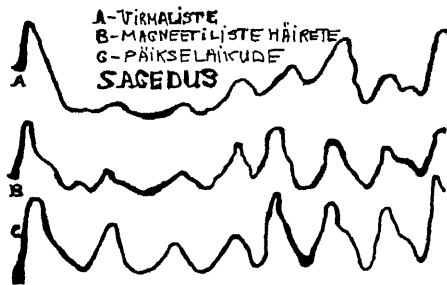
Üks meie suurematest virmalise-vehklemistest oli 23. jaanuaril 1872. a. Seda mäletavad veel paljud vanemad inimesed. Hilisematest suurematest virmalistest on väga tugev olnud 25. septembril 1909. a. nähtud põhjavalgus, mida nähti isegi veel Singapore'is (see asub lõunapool ekvaatorit, 1° l.-laiusel) ja Austraalias (12° l.-laiusel).

Veel tugevam vehklemine toimus 15. mail 1921. a., olles nähtav Samoas (14° l.-laiusel) ja Tongas (20° l.-laiusel).

Virmaliste kõrgust mõõdetakse sel teel, et neid ühel ajal pildistatakse mitmest kohast. Matemaatilise arvutamise teel on võimalik olnud kindlaks teha, et kõige madalamad vir-

malised asuvad 70 km kõrguses. Enamasti on nende alumiseks piiriks 90—125 km ja ülemiseks 170—230 km. Üksikud kiirea ulatuvad palju kõrgemale, kuni 1000 kilomeetrit.

Mõõtmistel on selgunud, et lõunapool on virmalised kõrgemal, põhjapool madalamal. Nähtavad on virmalised ainult öösel, tegelikult toimub nende vehklus aga ka päikese paistel. Teoreetiline võimalus oleks neid päeval näha sügavast kaevust, samuti kui vaadataks tähti päikese paistel.

Et päikese laigud, magneetilised tormid või häired ja virmalised enamasti ikka samal ajal ja koos esinevad, siis võib oletada, et kaks viimast nähtust olenevad esimesest, on kas sama põhjuse kaasnähtused või koosnähtused.

Nad tulevad siis päikeselt tulevate elektrilaengute tungimisest maakera mõjupiirkonda. Uuemal ajal on õnnestunud kindlaks teha, et aeg päikese pursete ja maa magneetiliste häirete vahel on 26 tundi, millest järgneb, et nende päikese osakeste kiirus on 1600 kilomeetrit/sekundis. Selle suure kiiruse tõttu panevad nad ülemise õhukihi helendama: seda nähtust nimetamegi virmalisteks.

Virmaliste uurimine on viimisel ajal tõestanud, et kõrgemas õhukihis on ainult hapnikku ja lämmastikku, kuna teised gaasid seal puuduvad. Virmalised on nii siis koguni tähtsaks vahendiks stratosfääri uurimisel. Nende abil leitakse aga ka seletusi maa magneetväljade muutustele ja raadiolainete levimisele.

Rahvapäraselt peetakse eestis virmalisi enamasti sõja, nälja, katku või viimsepäeva ennustuseks. Seletus peitub nende väga sagedasti punases värvis, mis kogu ümbruse (meil eriti talvel — lume) verevärviliseks muudab.

Eksimod Gröönimaal nimetavad virmalisi „Süütute hingede hõljumiseks“ — nii siis hoopis vastupidiselt seda loodusnähtust käsitledes kui meie rahvas.

P. BURMAN

„JAHT.“

K I R J A N D U S

Raoul Remmelgas

Tallinna koolinoorsoo ajakirjadest

Peagu kõikide Tallinna koolide õpilased on kirjandusõhtute korraldamise kõrval teinud ka katseid oma kirjanduslikkude saavutuste püsivamaks jäädvustamiseks õpilasajakirjades.

Kui mõnes koolis grupil õpilasil tekib mõte oma ajakirja väljaandmiseks, siis haarab algul kogu õpilaskond sellest õhinal kinni. Lubatakse toetust, kaastööd, elavat levitamist j.m. Kuid vaevalt on ilmunud paar numbrit, kui ilmnevad mitmesugused takistused. Parimal juhul kavatsesid perioodilisest ajakirjast ilmub aasta jooksul number või paar, halvemal juhul lakkab ajakiri ilmumast.

Ja põhjus?

Kõigepealt teeb sagedasti ilmuva ajakirja sisustamine toimetajaille suuri raskusi kaastööde alalise põua tõttu. Ja kui sest küsimusest on õnnelikult üle saadud (pärast seda, kui toimetaja on poole ajakirja materjalist ise valmis kirjutanud), teeb raskusi majanduslik pool. Sellele lisandub õpilaste äärmiselt leige suhtumine üritusse. Alguses olid kõik ajakirja ilmumise mõttest vaimustatud. Nähti aga peagi, et ajakiri pakub ainult „tolmuselt igavaid“ ilukirjanduslikke töid ning „kuivi“ artikleid. Mis ehk kuidagi huvitaks, on kroonika ja teated, kuid see osa on niivõrd piiratud, et ei suuda huvi üleval hoida.

Niisugustes oludes ei jää muud üle kui ajakiri sulgeda või selle sisustamine ja majandamine toimetaja õlgadele võtta, kes seejuures võib tunda ennast täiesti ilma õpilaskonna toetuseta.

Kui näeme mõnes koolis ometi õpilasajakirja ilmuvat, siis peab see olema ühe või paremal juhul paari visahingelise idealisti vaevarikka kuid tänamatu töö tulemus.

Ainsana Tallinna tütarlaste koolidest annab E. Lenderi gümnaasium välja oma õpilasajakirja „Sütikut“.

Tänavusest „Sütikust“ nr. 1 loeme, et on loobunud ajakirja kord kuus väljaandmast. Ajakiri ilmub edaspidi kaks korda semestris. Kuna esimesel semestril ilmus „Sütikut“ vaid üks number ning alles jaanuari kuus teine, on arvata, et ka seda kavatsesavat nelja numbrit aasta jooksul välja anda ei suudeta.

Kaks sel aastal ilmunud „Sütiku“ numbrit esitavad meile, vastandina teistele õpilasajakirjadele, õpilaste töid peagu kõikidest kooli klassidest.

Pole teada, kas niisugust erinevate võimetega autorite tööde ajakirja võtmist on toimetatud sihilikult või olude sunnil.

Lenderi gümnaasiumi õpilaste seas ei paista just eriliste annetega prosaiste olevat. Meeldivamatena teistest tunduvad Maret Kapi tööd, eriti ideestikult. Täiesti rahuldab ka U. Peksi „Üks meist“.

Olgugi, et tunnen väga hästi õpilasajakirjade toimetajate raskusi ajakirjade sisustamisel, ei taha siiski uskuda, et „Sütikul“ oli nii suur puudus kaastööst, et toimetus leidis võimaliku olevat avaldada läbi kahe numbril muuva kuue leheküljelise L. Volbergi „Aguli Manni“. Ka autori noorus ei vabanda nii nõrga töö avaldamist.

Luuletustest, mille tase ei ole just ka kuigi kõrge, rahuldavad kõige rohkem U. Freimanni omad.

Rohkesti sisaldab „Sütik“ ka kroonikat, ülevaateid ja muljeid möödunust.

Ajakiri on väljumisel soliidne, millele mõjub kaasa ka kuulutuste puudumine.

Üks vanemaid Tallinna õpilasajakirju on Gustav Adolphi gümnaasiumi kirjandusringi väljaantav „Eos“, millest käesoleval õppeaastal on ilmunud vaid üks number.

Jõududega, mida omab GAG saaks kahtlemata ajakirja sisustada paremini kui seda on „Eos“ — talv — 1938.

„Eos“ sisaldab õige vähe ilukirjanduslikke töid: üks novellikatkend ja neli luuletust, mis oma väärtuselt ei jäta midagi soovida.

Eriti silmapaistev on „Eose“ ainuke proosatöö Mikiveri „Varjud lumel“.

Suurema osa „Eosest“ täidavad reisimuljed ja ringvaated gustav-adolflaste isetegevusest. Illustratsioone pääle fotode ajakiri ei sisalda.

Neljandat aastat ilmuvast Tall. II güm. ajakirjast „Realist“ on sel õppeaastal ilmunud kaks numbrit.

Mõlema numbri väärtuslikemaiks ilukirjanduslikeks töiks on Orvo Asti proosapalad.

Teised proosatööd kahes viimases „Realistis“ on õige ekspärased ning tunduvad avaldatud olevat rohkem ruumi täitmise pärast.

J. Laaban esitab pikemas artiklis omi mõtteid kinost, jõudes selgusele, et teater oma reaalse mänguga kui ebareaalse, illusoorse miljööga — kulissiga, on palju ebaühtlasem kui kino, kus nii mäng kui ka miljöö on ühtlaselt illusoorne. Ometi pole kino kuigi kaugele jõudnud, vaid on muutunud masside labasuse orjaks ning pole suutnud pooltki seda pakkuda, mida on meile annud teater.

Laabanile oponentide järgmises „Realistis“ K. Riitsalu, ekle artikkel, olgugi häast tahet kantuna, sisaldab mõnede asjatundlikkude ja veenvate väidete kõrval ka üsna naiivseid arvamusi.

Pääle nimetatud kahe artikli sisaldab teine „Realist“ veel O. Paju õige konspektiivse ülevaate K. E. Söödi loomingust ning R. Remmelga artikli „Kunsti olemus“.

Ajakirja illustreerib O. Mikiver, kelle linoollõiked väärivad vaatlemist.

(Järgneb.)

Enn Uibo:

„Homse nimel“

Hiie Ilukolde kirjastus, Tallinn, E. V. 21. a. 56 lk.

On teatud värsikunsti harjutamise meetod, mida võib julgesti soovitada kõigile sel alal tegutsejatele: võetakse mõni hea luuletus, loetakse ja analüüsitakse seda, ning katsutakse selles kasutatud võtete ja vahendite rakendamise abil saavutada uus luuletus, mille mõte ning meeleolu võib erineda eeskujust, olles sealjuures siiski ehitatud täpselt sama plaani järgi.

Seda meetodit on oma luuletuskogus oht-rasti kasutanud E. Uibo. Hinnates tema töö tulemust sellelt seisukohalt võib lausuda: sümpaatlik harjutusraamat.

Piiratud ruum keelab näiteid esitamast. Selle asemel võiks igatüki ise lugeda Uibo

avalaulu „Kodumaale“ ja mõelda seejuures Juhan Liivi luuletusele „Ma lillesideme võtaks“. Või tuletatagu meele Suutsu vastavaid luuletusi Uibo teose 11, 25 või 39-t lehekülge lugedes. Selline kõrvutilugemine veenab ühtlasi ka igatüki, et siin ei ole tegemist pla-gieerimisega.

Sisuliselt on teos mitmeti huvitav. Ta tahab olla kantud ideest „Minna usun homsesse päeva“. Seejuures selgub juba avalaulust, et tänane ei ole mitte hää küllalt. Autor soovib mingit kolmandat või neljandat uut Eestit. Kuidas viimane peaks välja nägema, sellest saame aimu luuletusest „Rahvusaate päeval“. Siin leiame järgmised üsna jõulised read:

„... Võnnu all raudrütli mõök sai pilpana murtud, — tänagi aga me kohal veel kummitab rist“.

Ja järgmisel leheküljel:

„Rahvas, kes püsida tahab, peab olema ise, ise peab leidma ka Jumala juure tee.“

Tsiteeritud read kinnitavad raamatu algusesse paigutatud luuletustest saadavat muljet: koguduselaulud. Kahjuks ilma erilise propagandilise jõuta. Autori tugevad sümpaatiad kuuluvad meie muistsele iseseisvusele ja selle sangaritele aga ka meie esimesele ärkamisajale ning selle ärkamise kandjaile.

Mul on juhuslikult käepärast üks autori 8 aasta eest kirjutatud saateleht oma tookordsele luuletusele. Selles leidub lause:

„Käesolevad luuletused küll kunstilises mõttes kuigi palju (või koguni: midagi) ei kaalu, ent selliseid sihte polegi ma püüdnud taotleda...“

Credod on võinud 8 aasta kestel muutuda — teostuse suhtes paraku! paneb „Homse nimel“ mind tsiteerima eeltoodut. Ainult pealkirjata laul lk. 31 („Suur suvi naeritlemas üleval“) on õnnelikuks erandiiks. Siin leiame ilusa loodusmeeleolu, mis saavutab üsna lihtsate vahenditega.

H. Tarand.

Näidend Vabariigi aastapäevaks

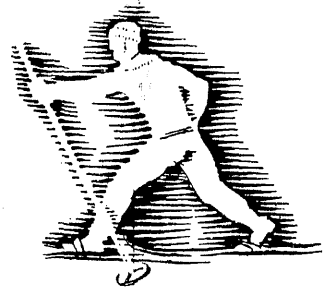
Jaan Metuall, kes maalavadel oma rahvapäraste näidenditega võitnud laialdase populaarsuse ilmus neil päevil Autorikaitse Ühingu kirjastusel uus neljavaatuslik lavateos: „Vabadussõja päevilt“. J. Metua uus näidend annab meie rahva kangelaslikumast ajajärgust — Vabadussõjast ja Eesti iseseisvusaate võidukaist teostajaist autori siira käsitluse tõttu meelde jääva kujutuse. Meie Vabadussõda käsitavate lavateoste hulgast on J. Metua näidend tähelepanuväärivamaid.

See on oma huvitava sündmustiku ja huvitavate tegelaskujude tõttu sobiv ettekandmiseks Vabariigi juubeliaastapäeval. Vähese tegelaste arvu (9) ja lihtsa dekoratsiooni tõttu ei valmista see mingisuguseid raskusi primitiivsemailgi maalavadel.

J. Metua „Vabadussõja päevilt“ on vaba paljusid meie Vabadussõda seni käsitlenud ilukirjanduslikke teoseid iseloomustavast võltpaatoosest ja suuresõnalisusest.

SPORT

A. Mäll

E. Spordi Keskliidu
tõsteõpetaja

Eesti tõstesport uuesti maailmaklassi!

Raskejõustiku alade, maadluse, poksi ja tõstmise ajalugu ulatub aastasadaadesse. Need alad on olnud populaarsed, sest nende harrastamine meenutab kuidagi lähedast inimese igapäevaseid eluvõitlusi.

Raskejõustik — poks, maadlus ja tõstmine on massisport, mida võrdselt tuntakse maal ja linnades. Neid alasid on harrastanud talupoisid ja doktorid, kellest nii ühest kui teisest on võrsunud tublisid atleete.

Eestlased sünnilt juba kuuluvad raskejõustikku harrastavate rahvaste perre ja jõudu arendavad kehaharjutused on eestlasile omased olnud juba kaugeil muinaspäivil.

Maadluse kõrval võib tõstesporti nimetada Eesti rahvapärasemaks spordialaks.

Tõstesportiga õieti algabki Eesti spordi ajalugu. Meie esimesed sportlased — suurmaadlajad Lurich, Aberg ja Hackenschmidt, olid enne kõike tõstesportlased, kes ka maadlusele üle minnes jätkasid tõstesporti harrastamist.

Moodsa spordi ajajärgul oleme raskejõustikus saavutanud vast tähelepandivama positsiooni. Seda tingivad eeskätt eestlaste võidud maadluses ja tõstmises. Tõstesportis on saavutatud ka Eesti esimene olümpia-kuldmedal. Sellega sai hakkama Antverpenis Alfred Neuland. Samadel mängudel A. Schmidt tõi lisaks veel hõbemedali. Hiilgeajajärguks Eesti tõstesportis võib nimetada seda aega, mil Tallinnas peeti maailmavõistlusi, kus kolm eestlast tulid maailmameistriks. Samuti oli sel ajal eestlaste, eriti H. Neulandi, nimel rohkesti maailmarekordeid.

Viimaseaja Eesti suur tõstjaks on A. Luhaäär, kes peale Neulandi teisenä on olümpia-medaleid toonud.

Kuid sedamööda, kuidas on arenenud Eesti maadlus ja poks, pole tõstmine järele jõudnud. Teised rahvused rühkisid tõstesportis meist mööda ja viisid maailmarekordid otse kohutavale kõrgusele. Praegu oleme rahvusvahelises tippklassis ainult osaliselt — A. Luhaääre kaudu.

Tokio olümpiamängud liginevad ja sporti juhtivad organisatsioonid on võtnud suureks ülesandeks tõstesporti, — kui meie rahvapärasemat spordiala jälle viia nii kõrgele tasemele, et meie ka sellel alal uuesti suudaksime tuua rohkemal arvul olümpia-medaleid. Kuid selle vastutust kandva ülesande teostamisel peavad appi tulema kõik Eesti spordi orgid, spordijuhid ja noored sportlased.

Seda ülesannet on tõsiselt võtnud ÜENÜ

Keskjuhatus, kes on oma spordijuhtide-tegelaste kursusel Tallinnas käsitlenud raskejõustikku puutuvaid küsimusi.

Tõstmine on individuaal spordiala ja kuulub kehakooli ettevalmistavate spordialade hulka. Isiklikult pean märkima, et tõstmist harrastades võib kõige kiiremini tõusta suursportlaseks. Ja hea kehakooli raamides on tõstesporti ülesandeks keha lihaskava edasi arendamine, et see teiste harjutuste läbi võiks täieneda. Tõstmist harjutades areneb keha igakülgselt ja vää on arvamus, nagu puistuksid tõstmisega lihased ja nagu mõjuks tõstmine organismile kahjustavalt, või viiks ta keha ühekülgselle arenemisele.

Iga mees võib pühendada tõstesportile, vaatamata kehaehitusele, sest ka nõrgalt arenenud kehaga noormehest võib korraliku ja teadliku harjutamise järele saada keskmiste võimetega tõstja. Keskmiste võimetega inimesest sirgub tore keha sportlane, kuid nendest, kes omavad loomupäraselt tugeva keha, võib areneda maailmaklassi tõstjaid. Tõstmine ei tee kahju kellelegi, seepärast asugu igamees julgesti tõstekangi juure.

Tänapäeval rühib Eesti tõstesport jällegi suure järjekindlusega maailmaklassi poole. Ta on muutunud täiel määral maal massisportiks. Selleks on palju kaasa aidanud kaitseliidu spordijuhid, kes soovivad, et Eesti esimene raskejõustiku ala tõuseks samale tasemele. millisel ta oli oma arengu aegadel. Ka pidurdas tõstesporti arenemist vahepealne aeg, kus tõstmise harjutamist noortele mittesoovitavaks peeti ja seda ala alavääristati. Siis nüüd on tehtud Eesti Spordi Keskliidu ja Raskejõustiku Liidu pingutava töö tulemusena soodustusi ka kooliõpilastele ja neid on lubatud kõiki raskejõustiku alasid üheväärselt teiste spordialade kõrval harjutada. Järgnevalt olgu deviisiks: raskejõustik sunduslikuks ka sõjaväes, politseis ja ülikoolis.

Ei ole mõeldav, et kõik noored mehed peaksid kasvama maailmameistriteks ja rekordite omanikeks, vaid nende piiridesse jõudnud sportlased olgu tähisteks, kes esitavad Eesti mehi maailma suur-sportirahvaste võistluste konkurentsis ja õhutavad teisi noori samale füüsiliste võimete tasemele tõusma.

Lõpuks tahaksin loota, et ÜENÜ oma laialdase organisatsiooni ulatusega ja sportlaskonna juhtidega suudab abiks olla meie raskejõustiku tõsteala arendamisel uuesti rahvusspordina esiritta tõstmisel rahvusvaheliseltki maadluse kõrvale.

T. VAREND

Kriisist maa kultuurorganisatsioonides

Avaldame mõttevahetuse korras.
Toimetus.

Eelmise „E. Nooruse“ numbris peatub O. Tooming meie maaorganisatsioonide hädade juures üldse ja juhikriisi juures eriti. Need küsimused on ju tõepoolest mõnel pool väga põnevalt päevakorral, aga ma tahaksin juhtida tähelepanu mõningatele asjaoludele, millest, mulle näib, härra Tooming on teinud peasja, mis aga seda ei pruugi olla, samuti üksikutele olupiltidele, mille põhjuste tuletamises eelmise autori käsitus näib olevat väär. Ja lõpuks see lahendusretseptki, ega selleski ei või näha mingit päästerõngast, mida saaks kasutada sama eduga igal pool. Aga kõnelgem kõigest järjekorras.

Kõigepealt see juhi ja maa haritud jõudude küsimus. Ega siin ei saa leida lahendust nii, et ütleme, maal on haritud jõude küll, aga nad on võõrdunud maaihiskonnast, ei tee meiega kaasa. Või kui teevadki, siis ei rahuldu, kuna olude sunnil kukub kõik nigelalt välja. Esiteks pole lugu sugugi veel nii, et haritud noorte hulk maal suudaks anda üldsusele ilmet. Kui külas leidubki üks-paar tagasitõmbunud noort, koolitatud inimest, ega see veel ei tähenda, et maa oleks arenenud kultuuriliselt nii kõrgele, et ei suuda enam rahuldada iseene nõudeid. Kes siis lõpuks on kasvatanud neid nõudeid, kui üldtase on niivõrd madal, et ei leidu kohal võimelist juhtigi? Või käiakse sellepärast meeeldi linnateatri külaskäiguetendustel, et säälnäeb paremaid kostüüme ja kohasemaid dekoratsioone? Kas selleski on süüdi üldkultuuriline tase, et kohalik trupp läheb esinema pooleldiõpitud näidendiga ja tüütab niiviisi vaatajaid?

Ja kui me kõneleme loengutest, referaatidest ja õpiringidest, mille korraldamiseks kohal ei leidu inimesi, siis teeme küll ränga vea, kui ütleme koos härra Toomingaga nõnda: „Traagika, suur sisemine traagika peitub siin: maarahvas on muutunud kultuursemaks, ta igatseb vaimuvalguse, hingehariduse järele, kuid seda ei suudeta anda.“ Mul ei pruugi ütelda rohkem, kui olen isiklikult kogunud, — selle vaimuvalguse ja hingehariduse janu

on küll minimaalne. Ma olen enam kui üks kord maal kõnelenud tühjale saalile, ja saal pole olnud tühi mitte sellepärast, et kohal oleks võidud arvata juba ette minu kõne sisust või huvitavusetust. Aga kui ettekande lõpul on tants, siis on rahvast harilikult küllalt, — võibolla sellise „kultuuri“ järgi ja-nunetaksegi peamiselt?! Pandagu ikka tähele, et maarahvas soovab laiviinina kokku peamiselt siis, kui annab etendusi palagan või loomaaed, (eks ringreisuteatridki mängi peamiselt komejante ja rahvatükke, mille kunstitase tihti on enam kui kahtlane), kuna harvikuid kultuurilisi ettekandeid jälgivad ainult üksikud, — võibolla need „eluvõõrad, endasse tõmbunud haritlased“.

Kui tahetakse otsida traagikat ja nähakse selle põhjusena maa linnastumist, siis peetagu silmas, et see linnastumine on küll toimunud, aga kahetsemisväärset ainult selles osas, mis ei tee linnalegi au, — see on kerge lõbu-kultuur, moetants ja jazz-muusika, kõva krae ja pika sabaga ballikleit, — mitte mingi hingeharidus ega vaimuvalgus. Ja kui selles kõiges mõni haritud juhikandidaat petub, siis on see küll kasuks aga mitte kahjuks maa kultuurielule, sest mida rohkem lei-duks niisuguseid pettujaid, seda kindlamini moodustuks neist parandust loov organ!

Kui me eelkäsitletud arvestame, siis peaks juba selge olema, milliseid tulemusi võiks anda härra Toomingu soovitatud võimalus majanduslikest raskustest üle pääsmiseks. Anda maal kultuurielu juhtimine seesuguses olukorras, nagu ta on, selles osas asjatundmatute, majandushuviliste ringkondade kätte, tähendaks lõbustusharrastuste asetamist ärilisele alusele, mis võiks anda ainult ühe tulemuse, — veel suurema hoo ja edu sellele „kultuurale“. Kui me aga unistame ja ainult soovime leida teoreetilist lahendusvõimalust, siis võime muidugi arvata, et seesugust majandusliku organisatsiooni kultuurilist osakonda võiks juhtida mõni tõeline kultuurinimene, — mis tal viga teha tulemusrikast haridustööd, kui raha puudust ei ole! Tegelikult ometi ei leidu vist ühtki seesugust äriettevõtet, kus lubataks kapitali raiskamist, see tähendab pai-

Albu-Ristilt

16. jaan. 1938. a. jäi ÜENÜ Albu-Risti osak. seljataha kaheteistkümnes tegevusaasta, mis puhul peeti korraline üldkoosolek ja õhtul omavaheline koosviibimine noorsoolasile ja nende külalistele.

Koosolek oli osavõtjate poolest rohkearvuline, kuid sõnavõtte poolest tagasihoidlik. Tegevusaruandest nähtus, et pioneerina hariduslikul tööalal on püütud haarata kõiki elulisi küsimusi. Siin on esinenud noori haarav laul, muusika, sport, mäng, võimlemine, rahvatants ja kirjandus, mis sisustasid noorte vaba aja püsivate väärtustega. Naisringi samariitlaskursus kõitis 11-ks 4-tunniliseks tööpäevaks noori ja vanu kuulama dr. K. Berend'i loenguid. Katsed sooritasid 19 nrs. Kodukaunistamise päeval istutati hulk pärni spordiplatsile ja noorte kodudesse. Kodumaa tutvumiseks korraldati siin nurgas esmakordselt ekskursioon Lõuna-Eestisse ja Pärnu. Kevadel asutati osak. juurde ka SKN. rühm ja korraldati vastavad 3. järgu rinnamärgi katsed.

Rahaline aruanne tasakaalus Kr. 368.17, saldoga Kr. 31.83 ja varanduslik seis puhtvarandusena Kr. 1249.25.

Uus, 1938. a. töökava märgib kaasatöötamist üleriigilistele aktsioonidele, näitekursustele, omakultuuri-, kodukaunistamis-, kirjanduspäevade, aktuste ja referaatõhtute korraldamist jne. Uus eelarve tasakaalustatud Kr. 325.—.

Valimistel selgub, et end. juhatus on täies koosseisus tagasi valitud: H. Laosma, J. Lunts, R. Loodis, V. Suurmets ja A. Korts-Lindus. Revideerijaiks: H. Ranne, A. Murakas ja J.

gutamist sinna, kus sellest ei ole kasu. See käib vastu kõige algelisemale äri põhimõttele ja niisugusele arutlusele võib meid meelitada ainult silmapete, mis tuleneb mõne hästitöötava äri puhtakasujaotusel meile armulikult antud mõnekümne krooni hiilgusest.

Seal, kus lugu on tõesti nii, et rahvas jaanub enampakkuvate kultuurürituste järgi, seal saadakse alati üle ka juhtide ja kroonide küsimusest. Kui neist paljudest kõrtsidesse viidavatest ja tantsupõrandal peenekshõõrutavatest kroonidest osagi langeks kultuurorganisatsioonide kassasse, ega oleks siis vist vaja kurta rahapuudust, — ja kui janu kultuuri järgi oleks nii suur, miks ei peaks siis juhtuma sedagi? Et aga kultuurijanuses ja tugevate vaimsete huvidega ümbruses ei leidu võimelist organisatsioonijuhti, see jutt on hoopis mõistetamatum. Ollakse vist sattunud liigsesse vaimustusse viimasel ajal üldiselt laivatavast juhi-kultusest, kui arvatakse, et maaorganisatsiooni juht peaks olema mõni eri-

Ojasuu. Esindajaiks: R. Peetla, J. Lunts ja H. Laosma.

Õhtusel koosviibimisel esitati M. Lepp-
Utuste rahvakommete näidend „Kosjamäng“. Selle näidendi lavastamisega sai esitada parima läbilõike osakonna tööst. Siin oli korraga esitatud: näitekunst, rahvatants ja -mängud, rahvaomapära ja kultuur, rahvalaulud, pillimuusika jne. Publik sesse näidendisse suhtus õige soojalt ja mängijad said suure kiituse osaliseks. Olgu siinkohal ka märgitud, et osak. see oli teine säärane üritus. 1937. a. jõulupeo ajal kanti ette nrs. Henn Laosma rahvak. näidend „Muistne jõul“, mis sai samuti suure kiituse osaliseks.

Pärast „Kosjamängu“ ettekannet jatkus ühine „kihlapidu“ kõigi peoliste osavõtul.

—sm—

„Eesti Noorus“

nr. 3

ilmub märtsis

omakultuuri numbrina

Kirjutusi omakultuurist üldiselt ja kõigilt omakultuuri aladelt A. Kelleri, A. Annisti, O. Liiv, P. Linnuse, K. Utuste, R. Põldmäe, R. Viidalepa, H. Tampere, U. Toomi jt. jt. sulest.

RAHVATANTSE. Reproduktioone
Eesti kunstist. 60 lehekülge.

liste vaimuannetega ja kõikvõimeline suurus. Unustatakse, et organisatsioon, nagu kogu elugi, vajab tublisid pisitöö tegijaid, kuna muidu korralikult funktsioneerivas organisatsioonis võib esindusliku „füüreri“ ülesandeid täita ka seesmiselt keskpäraste või veel väiksemate võimete ga isik.

Kui lõpuks teeksime mingi kokkuvõtte, siis ei saa küll jätta ütlemata, et neis paigus, kus maa kultuurielus tõepoolest mingi kriis esineb, võiks seda nimetada üldiseks vaimuse puudumiseks, kultuurituks rabelemiseks väärtsiivilisatsiooni kammitas, — mitte ialgi tulles seesugusele fantastilisele mõttele, et maa jaanub kultuuri ja vaimuvalgust, aga ei ole võimalusi selle janu rahuldamiseks. Meenu-tagem ikka aegu, kus maa tõepoolest tundis huvi omaenese kultuurilise arenemise vastu, — millised olid siis olud, millised majanduslikud võimalused ja millised juhid, aga ei pruugi meil vist ütelda, et siis midagi ära ei tehtud või teha ei saadud. Küllap praegugi tuleks otsida viga enam iseeneste juurest.

Jaan Luige

Meie küla

Barkanova — see nimi tundub küll võõrana võõrastele, kuid mulle on saanud ta elu ning ta elanikud tuttavaks ja koduseks, sest siin, oma sünnipaigas, olen veetnud oma senise elu ja tundma õppinud oma ümbrust. Meie külas on praegu 15 talu, kus elavad väikepõllumehed üksteisele ligistikk. Ametmehi ning käsitöölisi siin ei ole, haritakse ainult väikseid maaalaseid ning noorematest käivad mõned vahel tööl Sise-Eestis ning mujal. Kõik talud on koondunud külast läbiviiva 3-nda klassi tee äärde. Barkanova on sirgunud ühest talust, kuid pikema aja jooksul kiire rahvaarvu kasvamise tõttu saanud keskmise suuruse. Taluhooned on siin enamjagu kehvavõitu, näidates rahva vaesust. Küla on olnud enne-malt talude poolest suurem, kuid nüüd on paljud peremehed kolinud mujale, mõned Petseri linna, mõned Sise-Eestisse, otsides pa-

remaid elamisvõimalusi, sest siin muutuvad olud suure rahvaarvu tõttu kitsaks. Saksa okupatsiooni ajal põles küla täiesti maha. Sellest on tingitud hoonete ja elumajade viletsus, sest metsad puuduvad siin täiesti. Külas on veel tunda vene mõju, kuid see kaob noorte pealekasvuga ja eesti vaim asub meiegi küla elanikesse. Elanikud on kõik ap. õige-usku, pidades kõvasti väliseid kombeid. Rahvas on ka pisut ebauusklik, kuid see on silmnähtavalt juba kadumas. Vanem rahvas, eriti naised, kannavad kõik veel rahvarõivaid ja ehteid. Külanaised peavad erilist pidu-jooma-aega vastlapäeval, mil on korraldatud ühine joomapidu. Teevad nad siis igasugust halba nalja, kuid seegi komme on juba noorte naiste juures välja suremas.

Hariduse poolest on meie külas vanemad inimesed maha jäänud. On veel mõningad kirjaoskamatud, kuid keskealised ning noored on kõik püüdlikud, innukad haridust omandama. Nooremad püüavad kuueklassilist algkooli lõpetada ning ennast ise edasi arendada raamatute lugemisega ja muul teel.

Arvatakse küll Petserimaad tahajäänuks, kuid noored ja eriti ka Truba noored tahavad kõik töötada kogu jõu ning energiaga meie isamaa ning ühiskonna kasuks. Sammume kultuurile ning peame kultuuriliseks muutma oma kodu ning iseennast.

Märkus: Barkanova küla asub kõrvuti Truba külaga, kuna ÜENU Truba osak. tegutseb mõlemas külas. Osakonna juures töötab ka õpiring kodukaunistamise ja kirjanduse alal optimistliku ja energilise koolijuh. pr. S. Rebase juhtimisel. Käesolev töö ongi kantud ette nimetatud õpiringis. Autor on 15. aastane.

Vägeva osakonna kavatsustest

1938. aastaks on ÜENU Vägeva osakond võtnud omale töökava võrdlemisi mitmekesiseid ja ulatuslikke ülesandeid. Peakoosoleku poolt vastu võetud töökavas toome allpool olulisema osa.

Spordiharu korraldab lähemal ajal talve-spordipäeva, mille kavas muu hulgas ka suusamärgi katsevõistlused. Haru peamiseks ülesandeks jääb siiski spordiplatsi nõutamine ja korrastamine. Otsustati astuda samme Riigimaade Valitsuse ees, et veel käesoleval aastal oleks võimalik asuda platsi kuivatamisele. Platsile rajatakse esijoones jalgpalli ning võrkpalli väljakud ja jooksurada. Kui õnnestub täita töökava see osa võrdlemisi aegsasti, siis korraldatakse värskel platsil suve lõpul ja sügisel spordivõistlusi.

Näiteharu töökavas on esijoones kursuste korraldamine, millise kavatsuse teostamine oleneb sellest, kas õnnestub saada vastavat instruktorit või mitte.

Laulukoor taotleb üldlaulupeo laulude selgeõppimise kõrval ka lähemaid sihte ning pühendab osa omast tööst kohalikkude pidude eeskavalisele sisustamisele.

Omakultuuri haru kavatses luua kontakti Vägeva Perenaiste Seltsiga ühiseks rahva-

riiete valmistamise kursuse korraldamiseks.

Kodukaunistamise haru seab oma ülesandeks aiandusringi ellukutsumise ning aedniku ametisse palkamise. See juhiks siis ühtlasi ka Vägeva rahvamaja ümbruse kaunistamist ja korrastamist, ilupuude istutamist seal ja ka rajatava spordiplatsi juures. Kodukaunistamise ja aianduse küsimustele on käesolevaks aastaks pühendunud ka osakonna õpiring.

Kodumuseumi haru on oma lähemaks ülesandeks seadnud Vabadusvõitluses langenute isikute ja arvu kindlakstegemise lähemas ümbruskonnas. Kogutud andmete varal tahtakse 23. veebruariks kangelaste nimed esialgselt ehtekirjas asetada rahvamaja seinale. Hiljem muretsetakse aga vastav tahvel.

Pärast suvise hooaja lõppu asub haru intensiivsele kohanimede ja üksikute perekonnade mineviku uurimisele.

Lisaks sellele otsustati kutsuda ellu noorte haru, vastavalt Ülemaalse Maanoorte Ühenduse nõuetele ja kavadele. Vägeva Tuletõrje ja turistide kodu loomisele otsustati aidata kaasa. Koostöö teiste seltsidega on seni arenenud kõige eeskujulikumalt. Otsustati ka edaspidi kõigile teiste seltside algatustele kõigi võimalike vahenditega abiks olla.

Eeskujuks paljudele osakondadele

ÜENÜ Vägeva osakonna ja Selli algkooli õppenõukogu vahel on sõlmitud käesolev leping noorte organiseerimise ja noorte tegevuse juhtimise asjus alljärgnevalt:

1. ÜENÜ Vägeva osakond on kohustatud võtma vastu oma tegevuseharudesse Selli algkooli lõpetanud noori või vanemaid kooliskäivaid õpilasi koolijuhataja soovitusel.

2. Osakond on kohustatud oma põhikirja muutma ja kohandama Noorsoo organiseerimise seaduse järele kui praegune ei võimalda täita vastava seaduse nõudeid (R.T. 82 — 1936. a.).

3. Osakond allub täiel määral Haridusministeeriumi poolt tunnustatud või määratud järelevalve teostajate korraldustele ja kohandab oma tegevust nende noorte kasvatusesihetidele mis on samas seaduses ettenähtud või tulevikus Haridusministeeriumi poolt maksuma pandud sama seaduse raamides.

4. Selli algkooli õppenõukogu lubab omalt poolt kasutada ÜENÜVO tegevuse harudele kooliruumi vabal ajal ja õppeabinõusid sellel määral, kui see vastab kasvatusnõuetele või loengute täiendamiseks ning selgitamiseks vajalik ja niisuguste vahendite ja abinõudega, mis koolil on olemas.

5. Kooliruumide küte ja valgustus toimuks kooli ülevalpidaja poolt samuti ka ruumide puhastamine, kuid noored on kohustatud täitma puhtuse nõudeid.

Vihulast

Noored, kes ÜENÜVO ümber on koonduvad võivad rahuldustundega tagasi vaadata möödunud tegevusaastale. See on olnud viljakas.

Tähistati uue põhiseaduse maksma hakkamist. Hiljem korraldati referaatkoosolek, kus kõneles valla sekretär J. Marand uuest Eesti Vabariigi põhiseadusest ja valimiskorrast.

Kodukaunistamise alal korraldati vastav päev Annikvere koolimaja juures, kus kõneles ja juhatas ühisistutamist Arkna põllutöökooli aiandusõpetaja prl. H. Tambe. 75% liikmeid võtab osa Keskjuhataste poolt korraldatud kodukaunistamise võistlusest, kusjuures osakond ka omalt poolt auhindu annab. Talvel tutvutakse kodukaunistamise teoreetilise osaga, kevadel aga korraldatakse ühisistutamisi, istutamismaterjali ühistellimisi, hoone- te välisvärvimise kursusi jne.

Rahva poolt armastatud jantide kõrval on õpitud ja ette kantud tõsisemaid näidendeid, nagu A. Mälgu „Õitsev meri“, A. Kalda „Patseba Saaremaal“ (mõlemad 2 korda). Ka teiste ümbruskonna seltside pidudel on esinenud osakonna tegelased (Emõdi ja

Töröki „Tütarlaps tänavalt“ ja teiste näidenditega).

Osakonnas töötavad: õpiring, meeskoor, spordiharu, näiteharu ja rahvatantsuharu.

Ka majanduslikult on möödunud aasta õnnestunud, lõppedes ülejäägiga (üle saja krooni), kusjuures kassa läbikäik tõusis neli korda suuremaks kui ette nähtud. Et suurendada oma kaasnoorte ja tulevaste liikmete hariduse saamise võimalust — toetati Annikvere algkooli kehvemaid õpilasi 55 krooni suuruse summaga. Huvitav on märkida, et osakonna liikmeks pole ühtki tegelikku õpetajat, juhtimisest rääkimata, kuigi osakond on teinud kõik, et kooliga hääs vahekorras olla. Vist ei huvita ümbruskonna õpetajaid selle orase saatus, mille seemne nad ise maha külvavad.

A. R.

Savernast

Õieti pole ju kuigi palju aega sellest, mil pandi alus ÜENÜ Saverna osakonnale, kuid oma noorusele vaatamata evib ta juba tunnustatud koha kohalikkude organisatsioonide peres. Ta on nagu uknagi uuistulnuk, keda imetletakse, ehk natuke võõrastataksegi, ent kellele siiski sirutatakse käsi, otsides ta sõprust. Kõigi kodumaa ÜENÜ osakondade peres. Ta on nagu kunagi uuistulnuk, keda evib tähtsa koha noorte tegevusväljakul — lootuses üha laiendada selle külvipinda ja kasvatades raskes algatuses külvatud seemnest paljutootav villi, mida vajame kodumaa ja meie kõikide ühiste sihtide rajamisel.

Juba nädalaid tagasi algatas oma tööd spordiring, luues oma liikmeskonna keskel tunnustust pälviva mõtte — tõsta ümbruskonna spordilist taset, väikses külamiljões kasvanud noorte tagasihoidlikkusest kuni ülemaalistele rekorditeni. Eks ole maaltki võrsunud spordikuulsusi, miks siis käesoleval juhul meie ei või vaadata tulevikku küllaltki optimistlikult, sest noorte tahtes on tõepoolest kulda.

Hoogsa kodukaunistamistöe propageerimiseks kutsuti ellu kodukaunistamising. Jällegi võis üllatada selle mõtte suurest poolehoiust, millest annab kindla tunnistuse eriti rahvarohke asutamiskoosolek. Imelikuna ainult paistab valla kohaliku kodukaunistamistoimkonna puudumine nimetatud koosolekult, kuna käesoleval juhul oleks olnud otstarbekohane hakata töötama ühises vaimus nimetatud ringi eesmärkide sihis. Hääs lootuses minnakse siiski teele, arvatavasti kaob mõningate näiline võõritavaade, andes ruumi siiski ühisele mõttele.

Muusikaharrastusringi kandvama haruna töötab praegu laulukoor kohaliku koolijuhataja agaral eestvõttel. Esimese avaliku esinemisena on ette nähtud eelolev Vabaduspäev, kus aktuse mitmekesistamiseks koor esineb.

Hääde lootustega vaadatakse tulevikkuigi, ehkki ees seisab ääretu tegevusväli ja ruumide puudus end kibedasti tunda annab. Küllap elu ise noorte agaral kaasabil lahendab kõik esilekerkivad raskused. Loodame.

— Vari —

Noorsoojuhtide nõupidamiselt

Haridusministri kutsel toimus 4. jaanuaril noorsoo-organisatsioonide juhtide nõupidamiskoosolek, kuhu oli ilmunud üle 30 osavõtja. Koosolek kandis seniste töötulemuste ülevaate ning edaspidiste sihtjoonte ülesseadmise iseloomu, olles sellisena vägagi vajaline.

Koosoleku avas hra Haridusminister, tuues Riigihoidja tervituse ning tähendas, et meie noorsootöö veel algusajajärgus viibib. Riik oma korraldustega on seniste noorsoo-organisatsioonide tehtud tööd arvestanud ning ka teatud määral nende sihte ja taotlusi tunnustanud. Riik on jäänud vabatahtliku organiseerimisviisi juure ning kogemused peavad näitama, millised võiksid olla praeguse korra head ja vead. Nüüd oleme poolteist aastat tegutsenud. Oleme noorsoo liigitanud koolides ja väljaspool kooli olevaks. Kui oleksime sundorganiseerimisega loonud ühe karja ja ühe karjase, siis oleks see riigilt nõudnud suuri väljaminekuid. See edu, mis sundorganiseerimisega on saavutatud idas ja läänes, ei tohi meid ahvatleda, kuid meie ei tohiks ka enda tegevushoogu vaibuda lasta.

60% meie noorsoost on seni veel organiseerimata. Tänane koosolek peaks andma juhi-seid selleks, kuidas asja viia edasi nii, et sellest oleks suurim tulu meie riigile ja rahvale.

*

Noortehuhataja kolonel J. Vellerind puudutas noorsoo-organiseerimise praktilisi külgi.

Senine tegevus on näidanud, et meie noorsoo-organisatsioonid on seesmiselt terved. Töös on olnud raskusi. Majanduslikud võimalused on vähesed, ruumid kitsad, juhtide kaader väikene. Oleme siiski suutnud juure tõmmata 12000 noort.

Suund on olnud õige. Võib olla pole me kasutanud veel kõiki võimalikke vahendeid. Meie töö aluseks on kujunenud järgmised seisukohad:

1) Noorte organiseerimine ja suunamine organisatsioonides on riiklik ülesanne. Organisatsioonid ei saa oma tegevust suunata mitte ainult uute liikmete hankimise seisukohalt.

2) Iga noor vajab kõikkülgset arendamist. Iga noori koondav organisatsioon peab noortele andma laialdasi arenemisvõimalusi.

3) mitmekesise sisuga noorsoo-organisatsioonide tegevus on noortele kohasem. Spetsiaalorgidesse võiks noor astuda küpsemas eas 17—18 aastast. Pole hea kui noor peaks liikuma 3—4 organisatsiooni vahet.

4) Tegevus noorsoo-organisatsioonides rajaneb noorte isetegevusele. Seltside juures tuleb noorliikmete tegevus korraldada omaette.

5) Noorsoo-organisatsioonide kasvatustöö peab moodustama ühise süsteemi koolitööga. Ta olgu koolitööd täiendav ja jätkav.

6) Tegevus noorte-organisatsioonides peab olema kontaktis täiskasvanute organisatsioonide tegevusega, et tekiks katkestamatu üleminek ühiskonda noore küpsemisel. Sellest peaksid kõik ametiisikud, asutused, organisatsioonid ja eriteadlased olema teadlikud.

7) Meie vähemusrahvaste noortele tuleb luua võimalusi kaasatulekuks meie noorsoo-organisatsioonides. Esmärgiks pole ümberrahvastamine, vaid ühistele riiklakkudele ülesannetele kaasatõmbamine.

Noorsoo-organisatsioonide kujundamisel pole noorsoo mõistet võetud ühtlaselt. Paljudes organisatsioonides jääb noorte vanus alla 20 a. ÜENÜ kasutab mõistet „noorpõlv“, maanoored määravad vanusepiiri 25. ja kiriklikud noored 30. eluaasta. Seaduse järele loeme noorteks neid, kes veel alla 20. eluaasta.

Sisuliselt langevad meie noorsookoondised kahte suurde rühma: kindla erialata ja erialaga organisatsioonid.

Esimesse rühma kuuluvad koolide koondised, skautlikud organisatsioonid, ÜENÜ, haridusseltside noored, kristlikud ühingud ja osalt maanoored.

Erialalistena mainiksime noorte spordialali koondisi, noorsoo karskusliite, noorte punast risti, kirikunoori, tuletõrje noori.

Vastavalt sellele on kujunenud organisatsioonilised keskused ja üleriiklikud erialade keskused, kes vastavat ala arendavad teistes organisatsioonides. Neid organisatsioonide iseloomulikke jooni tuleks veelgi süvendada, siis kaoks meil näiline organisatsioonide rohkus. Seda on Haridusministeerium püüdnud korraldada oma määrustega.

Meie organisatsioonilised keskused jagunevad vastavalt liikmeskonna eale ja tööviisidele 1) skautlikeks, kes haaravad kooli- ja mänguealisi noori kuni 16—18-nda eluaastani. 2) ÜENÜ ja Maanoorte ühenduse liikmeskonnaks küpsemasse ikka jõudnud noortega ja 3) kristlikeks ja kirikunooriks noortega mõlemas eas.

Teised organisatsioonid on enam erialade keskused.

Noor tuleb organisatsiooni tõmmata juba koolieas, nii et ta tunneks oma siduvust kahel rindel ja et ta jääks hiljemgi kontakti kooliga organisatsiooni kaudu.

Praegu on tunda teatavat lünka skautlikes organisatsioonides. Koolist lahkudes jäävad paljud noored eemale organisatsioonist ega pole ka võimalised siirduma ÜENÜ-sse või mujale. Ajavahemikus 14—20 eluaastani polnud meil siiani täitsa sobivat noorsoo-organisatsiooni ning sellest tingitult oldi sunnitud algkoolide juures kutsuma ellu uute organisatsioonidena noortehinguid.

Ülemaaline Maanoorte Ühendus haarab peamiselt koolist lahkunud maanoori. Ta on osalt organisatsiooniline, osalt eriala juhtiv keskus. Eriala juhtiva keskusena peaks ta maatulunduslikku ala juhtima ka teistes noorsoo-organisatsioonides.

Õieti peaks iga koda oma erialal juhtiva keskusena kaasa aitama noorte tegevuse korraldamisele noorte organisatsioonides. Kui aga iga koda asuks looma iseseisvat noorsookoondiste võrku, siis satuksime varsti ummikusse.

Igasugusist hõõrumisist skautlike, kiriku ja kristlike ühingute, maanoorte ja ÜENÜ vahel

tuleb üle saada. Sõbralik ühistöö ja koostöö on noorsootegevuses vajalikud. On vaja suuri ja väiksemaid organisatsioone. Suured organisatsioonid võivad hõlpsasti kivineda, väiksemad kohanevad kiiremini ja rikastavad noorsootööd. Eriti tuleb suurüritusi katsuda koos läbiviia. Mõndagi võib siin kohandada iga organisatsiooni põhimäärustega, milliseid organisatsioonid on kohustatud esitama Haridusministeeriumile. Eesmärk, juhtlausad olgu selged, juhtivad isikud, liikmete vanus täpsemalt määrateldud.

Sihiks on arendada koostööd ja täita olemasolevaid lünki meie noorsoo kasvatamises.

Noortenõunik Maism juhivad tähelepanu nii horisontaalse (noorte organisatsioonidevahelise) kui ka vertikaalse (vanemate ja noorte organisatsioonide vahelise) koostöö vajadusele. Paljud võiksid siin maakondlikud noortekomiteed ja juhtide ühine arusaamine kaasa aidata. Võime rõhutada, et juhid, kes välja kasvanud

organisatsiooni enda ridadest, paremini suudavad tööd edasi viia. Juhtide ettevalmistamiseks on rahvaulikoolid vajalikud. Vajaksime ka juhiseid ja käsiraamatuid.

Tähtis on algkoolist lahkunud noorte juures, et neile leiduks tegevust ja tööd. Tuleks rõhutada praktilisi ja tehnilisi alasid.

*

Läbirääkimistel tänab A. Keller koosviibijate nimel Vabariigi Valitsust ja Riigihoidjat noortele pühendatud tähelepanu eest.

Senine töö on siiski olnud võrdlemisi tulemusrikas, kuigi töötulemused igakord ei ilmne nii kiiresti. Ei suudeta ju aastaga teha seda, mis jäänud tegemata 19 aasta jooksul. Ka tuleb nüüd enam kui enne arvestada asjaoluga, et mitte kuidagi takistada teiste organisatsioonide tegevust.

Mitu tundi kestnud koosolek lõppes praegust olukorda ja suunda heakskiitvalt noortehajataja J. Vellerindi lõppsõnaga.

Ohtu osakonna tegevusest

Minnes paremate lootustega uude aastasse, ongi ettevõteted kõikidel tegevusaladel õnnestunud sisuliselt kui ka majanduslikult.

Osakonna aasta-peakoosolek toimus 2. jaanuaril s. a. Ohtu algk. ruumes, millest kogu ÜENÜ-pere osa võttis. Möödunud aastal alustasid tegevust: spordiharu, teatriring, maanoorter, raamatukogu, laulukoor ja orkester. Viimane nõuab algajailt palju tööd ja vaeva, et jõuda sellisele tasemele, mida nõutakse orkestrilt. Loodame, et orkestrijuh J. Kopper lootusi suudab täita.

Samal päeval toimus ka luuletaja K. E. Sõõti 75-a. sünnipäeva tähistamine raamatukogu toimikna korraldusel. Kõneles noor kirjanik E. Öun. Esitati deklamatsioone. Rahvuspillimees Peeter Piilpärk esitas lugusid kandlel, toru- ja parmupillil. Peale eeskavalise osa kogus pere ühisesse teelauda, kus lauldi ja lõbutseti hiljem ka tantsupõrandal.

Maanoorte ring korraldab järjekindlalt omavahelisi referaat-koosolekuid. Kohalik põlumeeste konvent on väga vastutulelik: määras ringile 10 kr. toetust ja av. kõnekoosolekute ja kursuste korraldamiseks veel 15 kr. Kõik oleneb konsulent Luht'ist, kes agaralt osakonnas kaasa lööb.

Teatriring korraldas näitekursuse hr. Rütan'i juhatusel, kus õpiti R. Sirge „Must suvi“. Viimane kanti ette 29. jaanuaril s. a. arvukaile pidulisile.

Laulukoor valmistab ette üldlaulupeost osavõtmiseks. Üldlaulupeoks muretsseb naispere rahvarõivad.

Spordiharust suusatajad võtavad osa tähteatesuusatamisest Riigihoidjale tervituste edasi viimiseks.

Ohtu noored teavad, et iga ettevõtetud töö või algatus tuleb edasi viia kuni lõpuni hoolsa järjekindlusega ja armastusega!

E. V.

Torma osakonnast

ÜENÜ Torma osakond pidas oma korralist peakoosolekut 16. jaan. s. a. Sätsuveres, „Tooma“ talu ruumes. Vana juhatus, kuhu kuulusid: esinaine Melanie Roos, kirjur Meinard Maide, laekur Arthur Joost ja abid Arnold Raudsepp ja Ruts Nõmm, — lahkus kahjuks täies koosseisus. Selle asemele valiti n. ö. „teine generatsioon“, kellest ükski pole seni juhatuses kaasa tegutsenud. Uue juhatuses koosseisu kuuluvad: esimees Arnold Maido, kirjatoim. Salme Sirel, kassap. Osvald Aaving, abid Arnold Raudsepp (lühikeseks ajaks) ja Elmar Padrik. Osakonnal liikmeid 75.

Uus juhatus, välja minnes vilumatus seisukohalt, loodab edukaks tegutsemiseks vaid hääle õnnele.

Esimees.

TEGEVTOIMETAJA H. TARAND. VASTUTAV TOIMETAJA A. MEIKOP

Toimetuse: V. Vent, E. Viirsalu, A. Moor, H. Lepik, H. Viires, E. Hõbe.

Väljaandja: ÜENÜ Kesksuhatus. Toimetuse ja talituse AADRESS: Lembitu 20,

Tallinn

TELLIMISE HIND: Aastas Kr. 2.50, poolaastas Kr. 1.50, 3 kuud Kr. —.75

Välismaale (v. a. Läti ja Leedu) aastas Kr. 4.—, pool-

aastas Kr. 2.—. Üksiknumber 30 snt.

Trükkkoda „Estotruk“ Tallinn, S. Karja 8. 1938.

PIIMAÜHINGUTE KESKLIIT

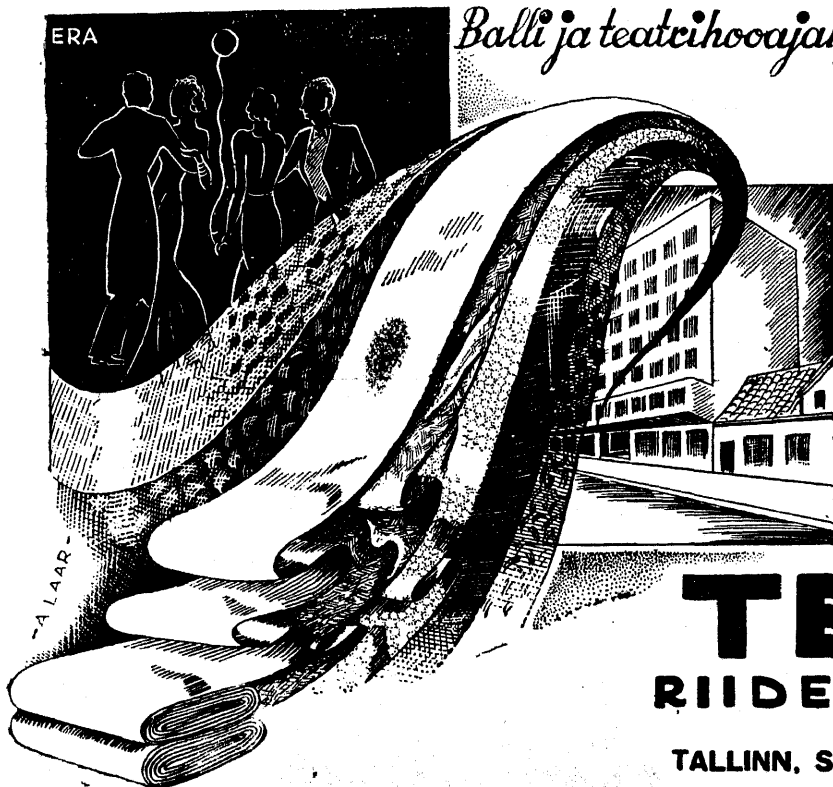
„Dõieksport“

TALLINN, S. KARJA 23

ERA

Balli ja teatrihooajaks

A.-S.

TEKLA
RIIDEKAUPLUSED

TALLINN, S. KARJA 15 • PÄRNU 6
HAAPSALU, KURESSAARE, MUSTVEE, NARVA,
PETSERI, PÄRNU, RAKVERE. VALGA,
VILJANDI, VÖRU

1-
Hind 30 senti

Ü. K.

Eesti Rahvapank

Tallinn, Suur Karja 19

Tel. 425-55

Toimetab kõiki pangaoperatsioone nii liikmetega kui ka võõrastega. Ostab ja müüb välisraha ja igasuguseid kindlaprotsendilisi väärtpabereid.